

פרשת דברים

אלה

הדברים אשר דבר משה כסיעתא דשמיא נחיל
 בטעם על משנה תורה • ויתכן לפרש ע"ד הכתוב
 כלת משה הובא כילקוט בשם פסיקתא כלת משה ז"ה באחי לגני
 אחותי כלה • כו' לנן אין בתיב כאן לגני לגנוני למקום שהיא עיקר
 כי בשחיים יהחחן במלך ה' צבאות • א' כעיון תורתו • כ' כמעשה •
 וכאשר ידע משה את עמו רצה לזכות את ישראל בשניהם לטיב להם
 בע"ה לעולם ירשו ארץ • ולבנות ולנטוע נצר מטעם בע"ה ע"כ
 ט"ח משה בכל משנת תורה הזאת • והוכיחם בטעשיהם • למען
 ישכילו זאת ולא ישובו לעשות עוד כמעשיהם אחרי מותו • ופי'
 רש"י ז"ל שמנה כל המקומות שהכעיסו כו' • ואח"כ ראה להשליטם
 כלמוד הוא העיון וישם לפניהם כל חלוקי התורה שבכתב ושע"פ
 כלליה ופרטיה כאומר הואיל משה באר כו' :

אלה

הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל • יתכן לפרש
 שדבר הוא לשון קושי שהיביתן בתוכחית ילזה יאמר
 אלה הדברים של קושי אשר דבר • ולמה השמיט מכלל מוכריז אלה
 משה ומריבה וחבערה וקברות החאווה • כפ' עקב הזכיר שנאמר
 ובחעברה כו' • אך במסה ומריבה גם עליו עברה כוס חמתו יתכרך
 יען לא האמנחם בי כו' • לכך לא זכר בניה שלקה גם הוא שליט
 יפול חמת תוכחתו עליהם וזה יאמר אלה הדברים ולמה לא אמר
 יותר לזה יאמר אשר דבר משה • שהיה משה המדבר הוכרח יהיה
 אלה ולא מסה ומריבה הנוגע אלינו ועיד להיות אל כל ישראל
 שהוגה הכללות לא יאות יזכור עניי מחאוננים שהיה רק בקצרה
 המחנה • ובקברות החאווה היה האספסוף ולא עם בני ישראל ומשה
 היה רוצה להתחיל בתוכחת הנוגעת לכ"ס • וזה יאמר אל כל ישראל:
במדבר יתכן לפרש ע"ה שפי' רש"י ז"ל שאמרו מי יהן מיחנו
 כו' • ושלא יהיה להם פ"ה הן פה לומר אין אדם
 נחפוט על צערו שהיה להם חסרון לחם שא כל"ה הוכרת בצק
 מצרים ולא היה להם לחם • ע"כ כסך להם מיד השוכה בערבה
 כפי' רש"י ז"ל • בשימים ואו היה מלאים מגיזת ארצות סיחין ועוג •
 וש"ח

קיצור חורח פרישת דברים משה אלשיך קנט

וש"ת כי גדול נסיון העושר מן העוני כי כן מידת ישראל בצר פקדוהו
 להשם יחברך משא"כ ברכ טוב. ע"ב פמך ואשר מול סוף כפי רש"י
 ז"ל שהמרו בים סוף ושם הירד בצער ועם כל זה חטאו וש"ת שהם
 חשבו את עצמם שאינם כדאים לינצל מארבע צרות שהיה להם מ"ד
 רוחות ים סוף מצד א' ומדבר מ"ב רוחות מלאים נחשים ועקרבים
 כקורה בית הכרד ומרוח ד' מרככות פרעה וחילו ומה גם אחרי אכלם
 זכותם בצאחם מצרים על כן פמך ואמר בין פארן וכפי רש"י ז"ל על
 המרגלים. יוכיח כי היה ה' עמכם וממהר באתכם. להכניסם
 לארץ כי מחלך י' איום שחורב עד קדש ברנע הלכו בג' ימים כל כך
 היתה השכינה מתלבטת למהר להכניסם לארץ וראו שה' חפץ
 להצליחם. ולא היה שם טענה לומר שחששו לקוטן צדקתם ל
 יאבה ה' להצליחם. וש"ת כי במרגלים אין אשמת דבר רק ער
 עשרה מרגלים כי הם חסו את לבכם. בהניאם את דיבת הארץ
 רעה לזה סךך ואמר בין חפל ולכן וכפי רש"י ז"ל אמר ר' יוחנן חורנו
 על כל המקרא ולא מצינו מקום ששמו חופל ולכן. אלה שהוכיחן
 על הרברים שחפלו על המן. שהוא לבן. שאמרו בלחם הקלוקל
 כו' ויחכן לפרש שמנה. כ' גופי עברות שעברו בפעם אחת והוא ע"ד
 מאמרם ז"ל על פסוק וידבר העם באלהים ובמשה פי' רש"י ז"ל
 שחשונה עבד לקונו בחיבה אחת שאמרו למה העליחוני לה' ולמשה
 כאחד אמרו לשניהם בשוה. והוא עון פלילי. כ' שהיה אומרים
 ונפשנו קצה בלחם הקלוקל. וזה שאומר חופל לשון נפחולי נפתלתי
 שחברו עבד עם קונו. ועל מה שדברו על המן. אשר ולבן ושם מי
 פחה אחכם. וש"ת כי מה שהשויהם אחי לקוני לא לנגוע בכבוד
 יתברך כוונתם היה חלילה רק לכבדני שהשויהם אותי לקוני. ועל
 המן שלא הכרחם שרוחניתו כוונבלע באברים שחשבו כי הו
 משוי וחבקע כרסם הנה יוכיח וחצרות כפי רש"י ז"ל במחלקתו של
 קרה פי' אם לכבדני היה לבכם כאמור למעלה למה קמחם עלי
 בהקחיל קרח את כל העדה ואם בז' לא ידעם טבעו עלימה תאמרו
 הלא ידעם כל האוחז ומיפתים אשר עשייתו לעיניכם וא"ה אלי כי
 הנה הלא חטאת קרובי ובית אבי היתה ולו חרלו קרובי המקהילים
 עליך את כל העדה. לא חטאו עם ישראל. וע"כ סךך ואמר יוכיח
 ודי והב כפי רש"י ז"ל הוכיחן על העגל שעשו בשביל רוב זהב שהיה

קיצור תורה פרשת דברים משה אלשון

להם שנאמר וכסף הרבתי להם וזהב עשו לבעל ובעגל נאמר מי לה' אלו ויאספו אליו כל בני לוי כי אין גם אחר משבטו שחגג בעגל וזה יזכיר ויש"ת כירוב הכסף וזהב אשר נתחן לנו ה' כמאמרם ז"ל שלא היה איש מישראל שלא הוציא ממצרים כ"ח חמורים נושאי כסף וזהב ושמלות ואת אינה טענה כי הן לו עשו עגל כסף היתה חטאתכם קלה מעט כאומרכם ריבית כסף החטיאך אך לא עשיחם אותו כי אם מזהב אשר ממנו לא הרביתי לכם וזה שאמר הכתוב וכסף הרביתי להם וזה עשו לבעל וזה אומר ודי זהב כלומר מה שדי לכם בלבד נחתי מזהב ולא הרביתי ככסף באופן ששרה טענת אומרכם כי מה שהרביתי לכם הטענה אתכם זו"א ודי זהב:

ויהי בארבעים שנה יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל על מסוק ולא נתחן ה' לכם לב לדעת כו' עד היום הנה מסאן שאין אדם יורד לסוף דעתו של רבו עד מ' שנה והוא לפעמים על בלתי יורד לסוף עומק טעמו קבלתו ישגה בין דין לדין לזה יאמר ויהי בארבעים שנה דבר משה ככל אשר צוה ה' אותו אלהים בכף הרמיון לרמות קבלתם משה רבינו אל קבלת משה רבינו ע"ה מהקב"ה שאז היה אחר מ' שנה ואז היה זמן שיורדי לסוף דעתו באשר קבלו מאת השם:

בעבר הירדן כו' הואיל משרה באר את התורה הזאת יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל שיע"כ התחנן משרה ליכנס לארץ לקיים מצות התלויה בארץ והוא פי' הפסוק כי אתם עובדים את הירדן כו' ושמרתם לעשות כל החוקים ואת המשפטי' שאמר הוא יחברך ולא שעיקר לאכל מפריה ולשובע מטובה כי אם לקיים מצות ה' וע"כ בהיות ישראל בעבר הירדן שהוא מקום העברת ישראל לארץ הואיל משרה באר את התורה הזאת כי עיקר תורה בארץ ישראל ע"כ מטעם זה באר את התורה במקום עבר הירדן שמשם עובדים לרשת את הארץ:

ה' אלהינו דבר אלינו בהורכ יתכן לפרש ע"ד מרז"ל כל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוהי ע"כ למה שיצדק בעצם היותו אלהינו דבר אלינו כו' לבא מיד אל האמורי להתחיל משם לרשת ארץ שנהיה בארץ אשר נכון יהיה בו אלהותו:

פנו וסעו לכם ובאו הר אמורי יתכן לפרש ע"ד שכתבנו כי בחוצה

קיצור תורת פרשת דברים : משה אלשוך קם

בהוצה לארץ נמרדים משורש אלהותו ובבואם אל ארץ רוחם חקרב אל שורשם לזה יאמר פנו וסעו לכם דייקא כלומר לעצמיכם אתם נוסעים כי שם שרשיכם לזה אומר ובאו כמי שבא אל ביתו ושרישו ועיקרו ולביאה חתייחס ושיער הכתוב פנו וסעו שתהיה פניוהכם ונסיעתכם אל היות פונים ונוסעים אל עצמיכם ולכם שהוא לירבק אל שורשיכם :

ראה נחתי לפניכם את הארץ באו ורשי יתכן לפרש שאמר להם משה ע"ד אחר עשר יום מחורב לקדש ברנע . ובשלשה ימים הלכו . וזה ראה כל ישראל באות ומופת כאחר כי הוראה זה כי נתן ה' לכם את הארץ ואין צריך רק כנא ורשו אל נהלת אבותיו :

אשר נשבע ה' לאבותיכם לאברהם ליצחק וליעקב מה שאמר וליעקב מה שאין כן ביצחק בלא וי' יתכן לפרש כי ירוע אברהם מידתו חסד ויצחק דין ויעקב רחמים והחילוק שבין שבועת אבות לאברהם נשבע ה' לתת את ארץ לזרעו . וכן ביעקב וביצחק אמר אלהים והקמותי את השבועה אשר נשבעתי לאברהם אביך ולא נשבע לו בפני עצמו רק גורר אחר חסד לאברהם שיקיים לו : משא"כ אם היה השבועה ליצחק היה מקבל מתנה לפי מידתו ופן יתעכב מרת הדין בירושה לו א' אשר נשבע ה' לאבותיכם לאברהם על פי מידתו חסד ליצחק נגרר ג"כ משבועת אביו וליעקב הוא מידת הרחמים א"כ אתם היוורשו וז"א לתת להם ולזרעם אחריהם :

ואומר כו' לא אוכל לבדי שאת אתכם יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל בדברים רבה שאמר משה לישראל יכולנו לסבול אלף פעמים כיוצא בכס אבל מה אעשה שהק"רה הרבה אתכם על גבי דיינוכם ופירושו כתבנו ע"ד מאמרם ז"ל על ואשמם בראשכם שאשמת העם על ראש המנהג וזה הרבה אתכם על גבי דיינוכם שאשמתם על הדיינים וזה יאמר לא אוכל לבדי שאת אתכם מעחה על העתיר שהשם יתברך אמר להם פנו וסעו ובאו אל שורשיכם כאשר כתבנו למעלה . ראה נחתי לפניכם את הארץ ה' אלהינו רבר אלינו בחורב לאמר כרי לאמר תשובת ע"ד ולא ענו והיה הוראת מאיסת הארץ שלא ענו ולא השיבו על הרבר ש' יבר מלך מלכי המלכים . וזה שמפרש והולך ה' אלהיכם הרבה אתכם והנכם כו' ולא עוד ה' כו' יוסף עליכם אלף פעמים

קיצור תורת **פרשת דברים** משה אלשיך

מעמי' ככם ויברך אתכם כאשר דבר לכם אין אני נלאה להנהיגכם רק מה שאמרתי לא אוכל לבדוי אינה על בחינ' רבוייכם רק איכה אשא לבדוי טרחכם ומשאכם וריבכם שהו' רוע מדתכם ואשמותיכ' שהוא על הראשים :

הבו לכם אנשים כו' ואשימם בראשיכם פירושו כי היכא דלמטי שיכא מכשורא • ותענו אותי כלומר אותי עניתם ולא אליו יתברך להתחרט על מעשיכם ותאמרו טוב הדבר אשר דברת לעשות פירושו שהיו מרוצים להיות אנשים רבים להיות נושאים במשא אשמותיכם להרבות לעשות אשר לא טוב • כי יהיו רבים נושאי משא אשמותיכם ולא שבתם לתקן אשר עותתם לענות בהחזקת טובה לה' • או לומר לפחות הננו מוכנים לקבל טובה והמתנה :

ואצוה שופטיכם בעת ההיא יתכן לפרש ע"ד מאמרס ז"ל • שפירשו על טוב הדבר אשר דברת לעשות שהוא שהיה אומרים כל אחד הדיון שיהיה קרוב משפחתו או משבטו יעזרני לז"א ואצוה שופטיכם בעת ההיא שהיה בלבכם שהקרובי' יעזרו לכם בעת ההיא • שמע בין אחיכם פירושו בהיותו הגדון קרוב לדיון שבטח בו שיהפך בזכותו וזר: בין אחיכם קרובים לכם ומה שאצטרך להזהיר להוציא מלבן של הקרובים חושבני און שהקרובים דיונים יעזרום :

ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו כי אצל הדיוני' זה וזה שוים כאח כגר יהיה ואל ימהרו להצדוק את אחיכם שמשבטכם או ממולדתכם רק שוין מחונים בדיון :

לא חכירו פנים בשפט שלא לכבד זה יותר מזה ואין צריך לום' להטות חלילה משפט וזה אומרו במשפט : כגדול תשמעון יתכן לפרש ע"ד מאמרס ז"ל שאם יבואו לדיון א' לבוש אצטלית זהובה וא' בלווי הסחכות שיכול העני לומר או הלבשני כמותך או לבוש כמותי וזה הכף הדמיון בשתיים כקטן את הגדול העשיר או כגדול את הקטן הרש :

כי המשפט לאלהים ויתכן לפרש ע"ד שכתבנו כי בר"ה גזר השם יתברך לתת לראובן מאר: מנה ולשמעון מאתיים והיה לזה דין ודברים עם זה וא' היה באמה פטור והיה כפי קצת ה' בר"ה ואם הדיון מהפך הדיון סותר משפטו יתברך ועתה יצטרך

קיצור תורת פרישת דברים משה אלשיך קסא

יצטרך להשלים לו המנרה לא' ולחסרו לאחר וזהו כי המשפט לאלהים :

ואצוה אתכם בעת ההיה את כל הדברים אשר תעשו יתכן לפרש ע"ד הכתו' ציון במשפט חפרה ושניה בצדקה ועת ההיא עת כניסת הארץ וראו לעשות זכות יעזרם ואינה זכות צורק יותר בעם לזה כי אם משפט וצדקה • כאומר ושפטתם צדק וזהו כל הדברים אשר תעשו :

אל תירא ואל תחת פירושו אם תירא מעון ולא תבטח בה' תחת לפנייהם לכן אל תירא ובוה אל תחת :

וישבו אתנו דבר פי' רש"י ז"ל כאיזה לשון הם מדברים ויתכן לפרש ע"ד מאמר ז"ל בחנא דבי איהו שאמר להם תלמי ידענו כי כל הארץ של אלהיכם והוא נתנה לכם • והוא לסימן הצלחה וכמעשה דגדעון שרצה לנסות הצלחתו נטת שישים ה' בפי אנשי מלחמתו וכן ביהושע בשלחו המרגלים חרש לאמר שישחקו כדו לאמר אנשי הארץ וישבו דבר וכן הירי כי אסרה רחב ידענו כי נתן ה' לכם ארץ הארץ וזה שפי' רש"י ג"כ וישבו אתנו דבר כאיזה לשון סימן הצלחה הם מדברים :

ובדבר הזה אינכם מאמינים בה' אלהיכם יתכן לפרש ע"ד מאמר ז"ל הובא בילקוט פ' בשלח • בא וראה ענותנו של הק"ה מלך ב"ו עבדו מוליך לפניו את הנר והק"ה בא בעמוד אש לילדה להאיר להם מלך ב"ו עבדו הולך לפניו ליישר לפניו ארץ הדרך והק"ה הולך לפנייהם לנחותם הדרך מלך ב"ו עבדיו הולכים לפניו לתור לו סניחה והק"ה הולך לפנייהם לתור להם סניחה מלך ב"ו עבדיו מרחיץ ומנעיל את רבו והב"ה אומר וארחצך ואנעלך כו' כמעט שאין הפה רשאי לדבר עשה לעמו מה שעבד עושה לרבו כביכול וזה שאמר משה וברבר הזה כלומר כשביול דבר זה שעשה לכם היא סיבה שאינכם מאמינים בה' ומפרש והולך ומהו הרבר הזה • הלא הוא ההולך לפניכם בדרך • לתור לכם מקום לחנותכם באש לילה כביכול כעבד המוליך פנס לפני רבו כו' ולא צוד אלא בענין יומם כי יבוא עמוד אש טרם יחשיך בעוד שהענין עריון לפנייהם כשרו' ל' על פסוק לא ימוש עמוד הענין כי מי יאמין יעשה ארון הכל לעבדיו ככה ובגלל הרבר הזה אינכם מאמינים כמדובר :

וירדפו אחכם כאשר תעשנה הדבורים פי' רש"י ז"ל מר הדבורה הזאת כשהיא מכה את האדם מיר מכה אף הפ כשהיו נוגעים בכס מיר מתוס יוש לפרש אף שהדבורה המכה היא מכה מיר והם היו נרדפים מהדבורים שלא יזקו בעקיצתם כדרך שבני אדם בורחים מהדבורים שלא יזקו ובאמת לא היה להם לכרוח שאם היה הדבורים מכה בהם ימותו הם כדבורים לזה פי' רש"י ז"ל כשהיו נוגעים בהם שלא היו מכים כדבורים המכים ומתוס רק כדבורים הנוגעים שהמה לא ימותו וכשהיו נוגעים בכס מיר מתו אחס ואין זה כי אם אין ה' בקרבכם :

ותשבו ותכבו לפני ה' ולא שמע ה' בקולכם ולא האוין אליכם ותכן לפרש להשוות בכיה זו אל הראשונה והענין שהבכיה מקרבת את האדם להק"בה כשאדם בוכה על עונתיו מתוך תשובה וכמאמר ז"ל שערי דמעה לא ננעלו אמנם הם בכו על שהוכה עד חרמה ולא על עונם וכאשר אמר הכתוב ויבכו העם בלילה ההוא מאימת האמורי כך היה בכיה זו וז"ל ותשובו ותכבו והנה כי גם הבכי גורם תאונה מקרוב עם כל זה לא האוין למה שהוא אליכם על הכאותיכם ולא על עונותיכם ולא היה בכיה ראוי :

ואת העם צו לאמר אחס עוברים בגבול אחיכם בני עשו היושבים בשעיר ויראו מכם ונשמרתם מאור ותכן לפרש ע"ד מאמר ז"ל כי ג' עממים שחסרו מעשרה שנדר הוא יתברך לאברהם בארץ ישראל את הקני כו' הם ארצות מואב ועמון ושעיר כו' כי כעת נתן שלש אלה ורושח לעשו ולעמון ומואב עד אחרית הימים שיתקיימו כל העשרה לאבות בעצמם עם זרעם אחריהם והנה ברכת החרב ניתנה לאדם ואין ניצולים ממנה כי אם בעשותם רצונו יתברך כמאמר הכתוב הקול קול יעקב והנה העם אשר בשם עם יכונה צריך זירו כהבנת לשון צו וזהו ואת העם צו לאמר כו' היושבים בשעיר והיה ראוי ויראו מכם בברכת הקול ואין להם פחד ואדרבה הפחד לכם מחרבם הקשה ע"כ ונשמרתם מאור כי אין לכם הצלה מברכת חרבם רק בעשותכם רצונו ומפרש הכתוב הפירוש שכתבנו אל חתגרו בקי לא אחן לכם מארצם כו' כי ירשה לעשו נחתי את הר עשו וכפי רש"י ז"ל לאברהם עשר עממים נחתי לו שבעה לכם קני וקניו

קיצור תורת פרישת דברים משה אלשיך קמכ

וקניני וקרמוני הן עמון ומואב ושעיר אחת מהם לעשו • והשתי' לבני לוט בשכר שהלך אתו למצרים ושחק על מה שהיו אומרים על אשתו אחותי היא עשאו כבנו והו שאמר עתה שאני מצורת אל התגרו כם אם תעברו רצוני חרבת תבוא בלבבכם ופי' הוא יתכרך הטעם ואמר כי לא אחן לכם מארצם כו' כלומר לכם לא אחן כי אם לאכות לעתיד לבא • וזה שפי' רש"י ז"ל מורש אגדה • עד מדרך כף רגליכם עד שיבא כף רגל על הר זתים ועמדו רגליו וגו' כי ירושה לעשו נחתי את הר שעיר והנה אפשר שלא יבטחו בכם ויתחילו להתגר בכם מלחמה לפיכך ונשמרתם מאוד כאמור :

ויאמר ה' אל חצר את מואב ואל התגר בם מלחמה וכאשר קרה לנו עם שעיר קרה לנו עם מואב כפי' רש"י ז"ל :

ויהי כאשר חמו כל אנשי המלחמה למות מקרב העם יתכן לפרש ע"ד שאמרו לא היה ימים טובים

לישראל כחמשה עשר באב • והוא כנודע מרז"ל כל יום השעיר באב • היו חופרים קברים והמשלימים ששים שנה • היו נשארים מחים בקבריהם ובשנה אחרונה שנמצאו כולם חיים לא האמינו והיו מנסים עד ט"ו באב • והנה ביום ט' באב קורם לשנה ההיא כלו מתי מרבר • דאמר מר עד שלא כלו מתי מדבר לא היה הדיבור עם משה • דכתיב ויהי כאשר חמו כל אנשי המלחמה ויאמר ה' אלי ויהי הדיבור וזה ירמוז ויהי כאשר חמו כו' כי ביום של וי' ה' כאשר חמו הוא הלילה שהוקבע בו בכי' לדורות :

וקרבת אל מול בני עמון אל תצורם ואל התגר בם מלחמה כו' כאשר קרה עם שעיר ומואב כאשר כתבנו :

ארץ רפאים כו' והעמונים יקראו להם **זמזמים** עם גדול ורב ורם כענקים וישמידם ה'

מפניהם יתכן לפרש שאמרו למר' נקראו זמזמים שהיו אנשי מזימות ותחנולת כאופן כי מי יוכל להם • וג"כ היו עם רב ורם וגדול • כו' ועם כל זה וישמידם ה' מפניהם וירשוהו כו' • והאיך היה זה כי אם אלהים עשה זה לקיים מאמרו אשר אמר לבני לוט לתת את ארצם ירושה וא"כ מזה תלמדו גם אתם לבטוח כ"ה כי ארץ ירושתכם יתננה ה' בידכם :

קומו וסעו ועברו את נחל ארנון יתכן לפרש ע"ד שפי' רש"י ז"ל פ' חקת כשם שמספרין בנסי ים סוף כך יש לספר

קיצור תורת פרשת דברים משה אלשיך

לספר בנסי נחלי ארנון כאשר אומר הכתוב שם ואשר הנחלים וכו' ומשם בארה וכו' שירדה לפרסם הניסים שהבאר ירדה לחוך הנחל זה והעלת משם דם ההרגים מן האמוריים וזרועת ואכרים ומוליכתן סביב המחנה כו' ואמרו ישראל שירה עלה באר ענו לה עיין בפ' חוקת מה שכתבנו שם :

ראה נחתי בידך את סיחון כו' רצה לומר מנחל ארנון תראה עין בעין כי נתתי לפניך את סיחון כי לא מבלעדי סיחון מלכם הלכו האמוריים להחחבא במערות להפיל את ישראל והוא היה במרד ובמעל בתחילה להלחם בכם לכך החל רש והתגר בו מלחמה שנקשו להשמירכם חחלה שאם לא היה הם רוצים ללחום עמכם כבר כתבתי אל תצר וכו' :

היום הוה אחל תח פחדך ויראתך על פני העמים תחת כל השמים רצה לומר אף האומות אשר צויתי אל תצר והעמים שתחת כל השמים אשר ישמעון שמעך ורגזו וחלו מפניך ולא יתחילו ללחום עמכם כי ילמדו מסיחון שהיה אכוריים מהבואים במערות צוה הק"נה להורישם והתגר בם מלחמה ובחלה היה מצות ה' אל תצר ואל התגר וילמדו סתום מן המפורש :

ואשלה מלאכים מטבר קדמות אל סיחון דברי שלום פי' רש"י ז"ל אף על פי שלא צוני המקום לקרא לסיחון לשלום למדתי מן התורה שנתנה במדבר ד"א יכול לשלוח ברק אחד לשרוף את מצרים אלא שלחתי מן המדבר אל פרעה לאמר במתוך שלח את עמי יתכן לפרש שלא תאמר אם היה עונה סיחון גם אני דורש שלומכם עברו בארצי האם היו שושנים יום מלהלחם כו' לא יתכן הלא הק"נה אמר אליו ראה נחתי את סיחון החל רש והתגר בם מלחמה לזה פי' רש"י ז"ל שלמד ממצרים ומפרעה שה' הקשה לבו שגם הוא היה מבקש רעה כמו כן עתה וזה שאמר הכתוב ולא אבה סיחון מלך השבן העבירנו בו כי הקשה ה' אלהיך את רוחו ואמץ לבנו שאלו הורה מורה לשליחותי לא היה הק"נה נתנו בירינו לכך אימץ לבנו למען תחו בידך כיום הזה וכל זה למדתי ממדבר קדמות כפי' רש"י ז"ל ומצאתי בילקוט שמעוני דף רמ"א בשם ילמדינו וז"ל קומו סעו ועברו כו' אמר משה נשלח שלוחי שלום אמר ליה הק"נה אני אמרתי החל רש החגר בו מלחמה ואתה אומר נשלח

קיצור תורת פרישת דברים משה אלשיך קמג

גשלה שלוחי שלום אמר משה ואשלח מלאכים ממדבר קדבות
וכי יש מדבר קדמות ממך למדתי כו' כפי רש"י ז"ל ועיין שם :
ונלכוד אה כל עריו בער ההיא יתכן לפרש ע"ד מאמרם
ז"ל אם היה סיחון אמילו בשדה לא היה כל עולם
כולו כדו לו וחשבן אב היר מלא יחושין לא היה יכולים לה
באופן שלא היה אפשר להרגם אם היר נסגר כחשכן עד נתון
והאכיד והרום כל העיר וכן כל עיר מעריהם אם אנשים כתוכם
ומה גם בקרי מבצר שהיו צריכים להשתית את הערים כולם
ואיך היו ישראל יורשים אותם וכולם נהרסות ע"כ אחר אומר
ויצא סיחון הוא וכל עמו שנשאר הערים רקניות מהאנשים הנר
זה סאת ה' היה שיצא ויתנהו ה' לפנינו ונך אותו ואת בניו וכו'
נמשך מזה ונלכוד את כל עריו בער ההיא כלומר שלכדונם
כאשר המה והיה בעת אחרת וז"א בעת ההיא לא הוצרכנו זמן רב
לצור עליה ולא להחריב הערים ואח"כ להמיתם אם היו
נסגרים כתוכם :

ונחרם כל עיר מתים יתכן לכרש למר קראו הכתוב
לאנשים מתים ע"ד מאמרם כהולין דף ס' אמר
יש לקיש הרבה מקראות יש שראוין לשרף והם גומי תורה
זהעוים היושבים בחצרים עד עזה וגומר מאי נפקא לן מיני משה
דאשבעה אבימלך לאברהם דכתיב ועתה השבעה לי כאלהים
הנר אם חשקור לי ולניני ולנכדי אמר הק"ה כה כעחורים ליפקו
מעוים דאינהו פלשהים וליותי ישראל ולפקו מכפתורים
כיוצא כו' דאמרי ליה קודשא בריך הוא אל תצר את מואב ואל
תחגר כס מלחמה אמר הק"ה ליותי סיחון כו' והיינו דאמר רב
מפא עסון ומואב טהרו בסיחון וכילקוט ששעוני דף רס"א ע"א
איתא למה נקרא שמם עוים שאיוו לאלהות הרבה ועירם היר
סיוחדת לע"ז ותקרבת ע"ז נקרא זכאי מתים וזהו ונחרם כל עיר
מתים הם העוים כו' :

ויאמר ה' אלי אל תירא אתו כי בידך נתתי אותו יתכן
לפרש ע"ד מאמרם ז"ל כי עוג שימש לאברהם
וגימול על ירו ועל שנאמר שני פעמים אהו בכחוב דרשו שהוא
לשון אות שאותיות אהו הם אותיות אות והוא אות ברית קודש
ועלה על לב משה מן יהיה קטרוג על כי עוג היה מהול וכל הרור
הנולדים בפדבר לא מלו שלא נשבו רוח צפונת ע"כ אמר הק"ה
למשה

קיצור תורת פרישת דברים משה אלשיך

למשה אל תירא אתו כי על אות ברית לא אתנהו לישראל אשר הם ערלים כי אם בדרך משה שמלכד כי מהול נולדת גם זכות מילה בדרך והוא כי משה מל את כל יוצאי מצרים כנודע מרו"ל וכתבתי בספר הקטן הנקרא חוחס ח' עיין שם וכן היה כי משה הזרנו בידו כקבלת רז"ל:

ונקה בעת ההיא את הארץ מיר שני מלכי האמורי אשר בעבר הירדן והענין כי בכלל השבעה עממון שנדר הוא יתברך לאברהם לחת לנו הוא ארץ רפאים כי חקני וקניזי וקדמוני נשאר לעתיד לבא אך הנשארות לנו בכללם היא רפאים והנה רק עוג מלך הבשן הוא הנשאר מיתר הרפאים אך לא סיחן באופן שלפחות חלק סיחן היה תוספות יתירה לכם מאתו יתברך עודף על נדרו שנדר לאברהם ולא שיעור סועט כי אם מנחל ארנון עד הר חרמון ולא האמורי אשר נהירדן ולפנים אלא בעבר הירדן שהוא מחוץ לגבול הארץ אשר נדר הוא יתברך וכזה אל תהיו כפוי טובה אשר מרבה להיטב ונודו לה' חסדו ועל ידי כן תהיו נזהר בעבודתו:

דנה ערשו ערש ברזל חלה היא ברכת בני עמון תשע אמרת ארכה וארבע אמות רחבה באמת איש יתפן לערש שכתבנו כי רק עוג נשאר מיתר הרפאים לזה אומר הנרה ערשו ערש ברזל עורנו ילד מוטל בעריסה היה ערשו ערש ברזל כי היה מהרפאים שיהשבו אף הם כענקים והיה צריך ערש חזק לסבלו מה שאין כן סיחן ועוד ראיה שנית והוא כי הלא היא ברכה בני עמון ואיך נשארה שם אלא להיותו מהרפאים שהיו תושבי הארץ מימי קדם ושם נולד עוג מהרפאים ובילדותו הירד צריך ערש ברזל כענק ושם אמר אולי היה זה בגדולתו בהיותו זקן וכמה לזה אומר תשע אמות ארכה ור' אמות רחבה וזה לא יתכן באדם שאהר שהגדיל שלא יהיה ארכו וזה על שנים כרחבה רק אמה אחרת יותר אלא וודאי שהוא בזמן שנולד כי אז כל אדם נולד קצר בערך חזה אמת יתירה ארכו על כפל רחבו או פחות אמה וזוהו באמת איש שהוא באמת כל איש דעלמא וכן בעוג בילדותו היה באמת עוג וזהו שפי' רש"י באמת עוג ועם כל זה שארץ עוג סתייחסת לרפאים כל הארץ ירישנו שהוא כל ערי מלכות ישראל סיחן ועוג וארץ סיחן לא דבר סועט היה כי אם מערוער והני תק הגלעד נתתי לראובני ולגרי

קיצור תורת פרשת דברים משה אלשיך קסר

והיה מתוספות הנדר ונחתי לחצי שבת מנשר כו' ההוא יקרא
ארץ דמאיו ועליכם לשבח לאדון הכל ולהחזיק כל הטובה
ולעברו בלב שלם לרשת ארץ עולם ועד :

פרשת ואתחנן

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר יהי לפרש ע"ד מאמר
ז"ל שאמרו שהתחנן חפילות כמנין ואתחנן :

בעת ההיא שבעת ההיא היה עת רצון שאמר ה' כי בירך נתתי
אחו : שכבשתי סיחון ועוג . ובעת ההיא היתה עת ראוייה לאמר
התפלה הזאת וז"ל בעת ההיא לאמר . ועוד שירשני לאמר
התפלה הזאת ואתפללה בכל מאמצי כחי לעשות שליחי ובקשהי
בכמה תחנות ותפלות שהיה עת ההיא עת רצון ואני תפלתי לה'
עת רצון והתשכתי ארץ עצמי מאותן שאמר ה' וחנותי את אשר
אחון אף על פי שאינו ראוי כמאמר ז"ל שאמר הוא יתברך
שיש לו אוצר לתת ממנו למי שאין לו זכות שנאמר וחנותי את
אשר אחון וזה מאמר משה ואתחנן אשר הוא יתברך נוהן מתנת
חינם ועוד התחנן אל ה' כדי לאמר לו הוא יתברך מה שואמר
לפניו ויורהו מה שידבר שהוא במקום שאמר עזרא הסופר ובית
דינו וישימו פתח דברינו בכל הפלגה שפתי חפחה ופי יגיד
תהלחך וביום הזכרון סדרו אוחילה לאל כו' אשאלה ממנו מענה
לשון וביום הסליחה הורס מה יאמרו כו' ולא יכשלו בלשונם .
ועוד בעת ההיא שלמעלה כתיב לא תיראום כי ה' אלהיכם הוא
נלחם לכם והנה כל כך היה ראויים שהוא יתברך חפץ לרהמיכם
ולדבק בכם ולהלחם לכם וזה יאמר ואתחנן אל ה' בעת ההיא
שהיתה עת רצון לכם כי לא היה עון בניכם :

ה' אלהים יתכן לפרש ע"ד שכתבנו על פסוק ה' שפתי
תפתח כו' שהוא סכוון וסיוהר אל הענין שהוא

שם ארנות אשר הוא פתח שער התפלות . וממנו נבקש מהות
יפתח שערי שפתותינו ויביאנה ויעלנה באופן תמשך עלייתה
עד מקום שירד מגעת הוא סעש מאלקים שהוא עד שער ס"ט
מתמשים שערי בינה . שהוא כי המדה ההיא חתיחס אל תו"ה
זה בנקודת אלהים וזהו ואתחנן אל ה' לאמר כדי לאמר לי מענה
לשון על יד שם ארני עד תבא תפלתי אל שם ב' שהוא במקום ת'

אתה

שפתי תפתח :

קיצור תורת פרשת ואתחנן משח אלשוך

אתה החלות יתכן לפרש ע"ד מאמרס ז"ל על פסוק אסורה נא ואראה את המראה כו' ויסתר משרה שהביט אל אלהים ואח"כ כששאל הראני את כבודך אמר לו כשרציתי לא רצית ואמר עתה אתה החלות כו' כלומר בלי תחנונים החלות מעצמך להראות לי כי לולא משה הסתיר פניו כי ירא מהביט אל אלקים :

להראות את עבדך את גדלך להטיב לישראל שהוא ענין כללות ברכת אבות המתייחסות אל הגדולה כנורע שכללוהה הוא שהוא אלהי אברהם יצחק ויעקב ושעם היותו אל עליון בא אל העולם הזה להיות גומל חסדים טובים ומירושו שחבר של אמת מה שעושים עם המתים אינם חזנם לגמרי להקרא חסדים טובים שהוא מקוה מן החיים יעשו עמו כמעשהו רמאן דקבר יקברוניה דידל ידולניה אבל חזרו יתברך הן הם יקראו חסדים טובים שאין בהם שום בחינות הגמול בשום פנים וגם מביא גואל לבני בניהם עם היותו אל עליון הראה את עצמו במקום נמוך על הסנה כביכול כמיצר בצרת ישראל ואמר אנכי אלקי אביך אלהי אברהם יצחק ויעקב ובא לגמול חסדים טובים כאומר ראה ראיתי את עני עמי וארד להצילו כו' ואמר ועתה לכה ואשלחך אל פרעה והוציא את עמי בני ישראל שהוא מביא גואל את משה לבני בניהם של האבות ועל זה אמר אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ובחינת ברכה זו שהיא גדלך בשכינה וכן היה לולא משה הסתיר פניו כי ירא כו' :

ואת ירך החזקה כמצרים כי ביד חזקה הוציא את ישראל ממצרים והוא מעין גבורות שהוא יתברך רב להושיע פשיב הרוח להביא הארבה ומוריד הגשם ברד מכלכל חיים בחסר כאשר ההסיר בכרד וארבה כל אוכל ולא נשאר כל ירק בעץ וכלכל את ישראל והיה ממיח כל בכורי מצרים ואת השר באומר וירא ישראל את מצרים מת כו' ומחיה את בכורי ישראל מסות ואז הצמיח ישועה :

אשר מי אל בשמים ובארץ יתכן לפרש ע"ד מאמרס ז"ל על הכתוב ומשה עלה כו' מלמד שהרכין הק"נה השמים ושמי שמים העליונים על הר סיני ממש נמצא היה הוא יתברך בשמים ובארץ וכמשאר ז"ל בכל ביתי נאמן הוא כי כל מה שלמעלה

קיצור תורת פרשת ואתחנן משת אלשיך קסה

שלמעלה הראהו ולא נעלם דבר אשר לא הראה לו . באופן ראה בעיניו כי אין בשמים וגם בארץ אשר יעשה ועל ברכת אתה קדוש אמר מי אל בשמים ובארץ וכתננו למעלה כפרש' קדושים ביאור ענינה עיין שם ולעומת ברכת אתה קדוש שענינה שאין דומה לו בכל קדושים בשמים אמר מי אל בשמים ובארץ והנה סיים ענין שלש ראשונות אבות וגבורת וקדושת השם ואח"כ בא לשאל צרכיו :

אעברה נא ואראה את הארץ פי' רש"י ז"ל אין נא אלא לשון בקשה . רצה לומר שלא הקשה לשאול נגד שבועת ה' שאמר לכן לא חביאו רק שהיה מבקש שלא יהיה המביא אותם כישורן מלך . רק אעברה כאחר העם ולא לחספן שררה . ולא להשאיר שם רק אשונה וזהו נא לשון בקשה על ואראה את הארץ :

ההר הטוב הזה והלבנון פי' רש"י ז"ל זה ביה המקדש כמאמרם ז"ל והלבנון באדיר יפול ואין לבנון אלא בית המקדש כדא' ההר הטוב הזה והלבנון ואמרו שאינו נופל אלא ביד מלך כדא' והלבנון באדיר יפול ואין אדיר אלא מלך ועל זה יש לדקדק שבזמי משה לא הורה מקדש בארץ אך ידענו כי בית הראשון היה בזכות אברהם וקראו הר כי חזר ונעשה הר אחר החרבן ובית שני בזכות יצחק וקראו שדה כי שדה נחרש ע"ד טורנוסרופס כנודע והשלישי המקווה במהרה בימינו הוא בזכות יעקב והוא יקרא בית שהיא יתקיים לעד ואמרו רז"ל כי הטוב הנאמר פרה הוא בית המקדש כאמרו וזהב הארץ היא טוב . לא נכרא זהב אלא כדי צורך בית המקדש נאמר כאן וזהב הארץ היא טוב ולהלן נאמר ההר הטוב . וז"א ההר הטוב שהיה בזכות אברהם שהוא מרת הסד ונקרא טוב . וגם הזה הוא בית שש כדא' מה נורא המקום הזה . שבזכות יצחק . ולהיות כי חסרו ה' דברים מאשר היה בבית ראשון ע"כ חיבת הזה עולה חמשה פחות מתיבת הטוב . ואח"כ הלבנון על בית ג' שכולו לבנונות שהוא רוחני וקיים לעד ולכך פי' רש"י והלבנון זה בית המקדש שפי' ואראה בית המקדש העתיד לבנות בב' וקיים לעד :

ויתעבר ה' בי למענכם יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל שאם היה משה רבינו ע"ה נכנס לא"י לא היו עכי"ם אולטים בב"ה וז"א למענכם פן יחטל שעבוד מלכות ויתעדרו לגיהנם

קיצור תורה פ' ואתחנן משה אלשיך

לניחנם אשר שעבוד מלכוות חמורתו או למענכם שהוצא
למען אהבתכם להביא דור המדבר עמי לעתיד לבא :

ולא שמע אלי מירושו על שביקש לראות מקדש ראשון ושני
ואם היה נכנס ורואה אותם לא היה נחרב אמיל' מקדש
ראשון ועל השלישי שהיה חפץ לראות סעתי שיגלה ה'
כבודו שיחיה על כל הארץ ביקרסגיא והיה רוצה לשמח ולשוש
ברבר הנוגע אל כבודו יחכרך יתעלה אמר רב לך אל תוסף דבר
אלי ברבר הנוגע אלי :

ונשב בגיא מול בית פעור פי' רש"י ז"ל ונצמדתם לע"ז כו'
ויחכן לפרש ע"ד מאמרס ז"ל ויצמד ישראל לבעל

פעור לא דבקו רק בצמידים בזרוע שהיו רפויים בלתי דבקים
עצמם והם שלימי אמוני ישראל כי היו בעיניהם כמבזים הע"ז
בפעור עצמם כפניה ולא ידעו כי זאת עיקר עבודתם ועל כת זו
נאמר ויצמד ישראל לבעל פעור ויש מהשלימס וכן רבים מחמתים
סרוח מכינתם להוראת היתר לפי שכלם ועד סמה שלמה
המלך ע"ה והתיקש בזה היה לישראל עון פעור כי טעו ונענשו וזה
יאמר אחרי כן לא תוסיפו על הדבר וע"ד מאמרס לא תוסיפו
בנוח חמש פ' בתפילן אמילו חיה הכוונה לעבוד ארת' ה' אין
להוסיף ומנלן לימור זה מפרש ואזיל הכתוב עיניכם הרואת את
אשר עשה ה' בבעל פעור והיה עולה על רוחם שעבודת שמים
הם עושים שהיה מבזים ע"ז בפעור עצמם בפניה ועם כל זה
השמידם ה' אלהיך ומוה ראייה לבלתי הוסיף בכל דברי תורה
לפי שכלם :

כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל
החקים האלה יחכן לפרש ע"ד מאמרס ז"ל שאומרים

על מרה ארומה אין לה טעם לז"א אל ירע בעיניכ' כי אם ושמתם
את החוקים כי היא חכמתכם כו' לעיני העמים שיראו הדברים
זרים בעיניהם ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הזה ויחכן לפרש
ע"ד מאמרס ז"ל בנמרא שאמר ר' פלוני כמה דברים ולא נענה
ובאר' פלוני ואמר אין לנו מלך אלא אחה ונענה ויאמרו מה
זה שישראל נענים בכל קראם אם על המשפטים שהם קרובים
אל השכל המקיימים עולה גם המה על רוהם שמשפטיהם נ"כ
קרובים אל השכל לכן ידונו שהוא על החוקים אשר אין להם
ויאמרו שישראל משיגים בחכמתם מורס וזר' יאמר הכתוב
הפירוש

קיצור תורת פרישת ואתחנן משה אלשיך קכו

הפירוש שכתבנו כי מי כו' כה' אלהינו בכל קראינו אליו ויהכנ
לפרש כי ה' הוא רחמים ואלהינו הוא דין שפירושו כשחוטאים
נעשה שם הרחמים דין וזהו כה' אלהינו וכי היה לנו צרה ורונג
נעצור את השמים ולא יהיה מטר כי אז נצלו ואהא מצראי כאשר
כתבנו למעלה שאמר ר' פלוני אין לנו מלך אלא אתה ונעננה
סיד באופן שע"י קראינו אליו יראו כי המלך הקדוש יעננו סיד
יגזרו אומר שאין דבקו ותברך עמנו רק על החוקים שאינם
להם כמדובר :

ומי כו' חוקים ומשפטים צדיקים ככל התורה יתכן לפרש
שעכו"ם פועים בחושבנם כי החוקים לבדם יעמדו לנו ולא
המשפטים ולא יבינו כי משפטי ה' אמת וש קרושה רבה כוחת
קרושה חיונים המה וצדיקים יקראו ככל התורה שהיא שמותיו
של הק"ב שהם חיים וקיימים :

והודעתם לכניך ולכני בניך יתכן לפרש ע"ד שאברו
רו"ל כי כשהתורה נמצאת שלשה דורות משם
ואילך חורה מחזרת על אנסניא שלה לעולם שנאמר לא ימושו
מפיך ומפי זרעך כו' סעחה ועד עולם :

ואשמיעם את דבריו יתכן לפרש שתיבת את הוא להורת
שדבריו עצמם ידברו כס והוא ע"ד מרו"ל
במדרש חיות כי כל דיבור ודבור שהיה יוצא מפי הק"ב היה
סדבר עם כל א' ואחד מישראל ואומר לו מקבלני את עליך כך
וכך מצורת יש כי כך קלי וחמורים יש כי והיה אומר לו הן
מקבל את אלהותי והיה אומר לו הן • מיד היה נושקו על פיו
והולך ונתקק על הלוח שנאמר קול ה' חוצב להבט אש • ועל זה
יאמר שאמר הוא יתברך ואשמיעם את דבריו כי דבריו הם עשרת
הדברות ידברו כס שהם י' דברותיו חיים וקיימים נאצלים כהכל
פיו למעלה מאוד מגדר מלאך עד אין קץ • וזהו ואשמיעם את
דבריו שדבריו עצמם ידברו גם שאשמיעם מה שיאמרו דבריו
אלהים :

אישך ולמדון לירארה אותו פי' רש"י ז"ל לפון לעצמם
יתכן לפרש ע"ד שכתבנו שכניכול הראה את עצמו
והשמיעם דבריו כאשר ידבר איש אל רעהו • והטעם שעשר
הק"ב דבר זה יתכן ע"ד מאמרם ז"ל ששאלו ישראל ואמרו
רצוננו לראות את מלכנו כו' ומריך וכי נוהנים לתינוק מה שהוא
שואל

קיצור חורת פרישת ואתחנן משה אלשיך

שואל אלא צפה הק"ב שעתידים לעשות העגל אמר אם לא אתן שאלתם יאמרו אלו הראנו אלהותו ודבר בנו בעצמו לא היינו עושים העגל וזה יאמר אשר ילמדון ליראה כפי רש"י ז"ל. ולפון לעצמם כי עשה דבר. זה למען חיראווהו כל הימים ולא התפקרו לומר אלו הראנו. הא ראו כבוד ה' בעצמו ושמעו אנוכי ולא יהיה לך:

ואת בניהם ילמדון כפי רש"י ז"ל ילמינן לאחרים שיגידו שה' התראה לפניהם ודבר עמם שלא יעשו ח"ו ע"ז:

ותמונה אינכם רואים זולתי קול יתכן לפרש ע"ד שאמרו כשהמלאך מתראה בעולם השפל מתראה בחמונה

כאשר התראה ליוסף וימצאהו איש. וכן ביהושע ומנוח ונרעון. אמנם כח אלהי לא יתלבש חלילה. בכואו אל עולם השפל למה שכל העולמות משועבדים אליו משא"כ המלאך מתלבש מעין העולם הלו ויעש כמעשה א' האדם. וזר יאמר ותמונה אינכם רואים זולתי קול ואלו היה מלאך הייתם רואים תמונה. אך קול יוצא מהדברים בעצמם שכל דיבור היה מדבר עם כל א' מכם.

ופן תשא עיניך כו' כל צבא השמים ונרחת והשהחיות להם ועברתם אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים חחת כל

השמים. פי' רש"י ז"ל אשר חלק להם להאיר. ד"א לאלוהות לא מנען מלשעות אחריהם כו' וכן הוא אומר כי החליק בעיניו למצוא עונו לשנוא והנה לדעת האומרים אין מול לישראל יתישב שפיר המסוק כי חלק להם ולא לישראל אך לאוסרים כי יש מול לישראל קשה מר. כי חלק להם וזה שפי' רש"י להם להאיר. וגם אם נמשוט מהא שאין מול לישראל א"כ כנטלה

בחירת האומות לגמרי ולמה יענשו על עשותם הרע ויהיה שבר להסידו א"ה ויבואר ע"ד מאמרם ז"ל כי כאשר הפיץ הוא יתברך את כל העמים שבעים מלאכים שהיו שם עמו חילק ע' אומות להם שר לכל אומה ואת ישראל לקח לעצמו וזה מאמר הכתוב אשר חלק ה' אלהיך אותם הוא את צבא השמים הנוצר שהילק על שרים לשבעים אומות וס"ה לצבא השמים הם המלאכים

ונרחת והשהחיות להם ועברתם לו"א אשר חלק ה' אלהיך אותם לעמים לומר כי גם הם לא בירם לעשות טוב לאומתם. כי אם מ"ה שעל ידם נאה טובה ולא לעונדם. וזה שפי' רש"י ז"ל ד"א דקשה לרש"י אם נמשוט שאין מול לישראל יקשה שנטלה

בחירתם

קיצור תורת פרישת ואתחנן משה אלשיך קסו

בחירתם לזה פי' חלק להם לאלוהות לא מנען מלשעות אחריהם
כי עדיין בכחירתם רק הפי' כי חלק הטובה שבא על ידם לאומת
ולא לכם כי חלקכם שלכם מהק"בה בעצמו :

ועשיהם להם פסל כו' אשר צוך ה' אלהיך כי ה' אלהיך
אש אוכלה הוא ויתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל

שאמר הק"בה למשרה משל לחחן שנתן לכלחו ב' תכשיטין
ושלח לה ע"י שלוחו ח' אחרים ואברה היא הב' כך אמר הק"בה
למשה שני רברים היה ע"י וזו על ירך ולא עברו כי אס' הב'
ששמעו מפי הק"בה וזהו סרו מהר מן הדרך אשר צויתם אני
בעצמי וז"ל אשר צוך ה' אלהיך על זה הוא מקנא שיותר חשנתם
המצות שנתן על ידי פאשר שעל ירך ולז"ל אש אוכלה הוא כי
מיד רצונו יפעל ולא יאריך לכם :

כי אבד תאכרונו מהר סעל הארץ כו' לא תאריכוני ימים עליה
כי השמר תשמרון • והפיץ ה' אתכם • ולדקדק כי אהר

אבודם והשמירם לא ישאר מהם להפיץ • ויתכן ע"ד הכתוב מי
יתנני במדבר מלון אורחים כו' • ופרושו כי במדבר אמר הוא

יתברך כי לא אעלה בקרבך • והיה שם כאורח במלון אורחים כי
לא היה שם ביתו וזה חלונת המקונן איכה ישבה ברו' העיר רבתי

עם שנחרוקנה מהעם והוא יתברך נשאר בה כי היתה כאלמנה
ולא אלמנה כמש' כי לא זזה שכינה מכותל מערבי וכית אלהים

היה במקום הזוכה נגד שער השמים כמאמר יעקב אכן יש ה'
במקום הזה והמדבר אינו בית אלהים וזה שאמר הוא יתברך מי

יתנני שמה שאירע לישראל בירושלים שהמרו כי שהיה מקום
ירושלים שיהיה כמדבר שהיר' מלון אורחים שעזנם במקומם

והלך כביכול מאחם • אך כירושלים כי שם ביתי והם אורחים
אצלי איך אעקור דירתי כמקום ששם ביתי ואניחם שם • וש"ת

אהיה עמהם בארצם ואייסרה שם • לו"א כי כולם מנאפים וכל
מקום שאתה מוצא זנות אנדרלומוסיא באה והורגות טובים

זרעים • וזר' אומרו אבד תאכרונו מהר מסל הארץ שיגרשם
סמנה • וש"ת למה לא חניחנו בה ושם ייסרם ביסורין • ומרש

הכתוב אם אניח אתכם שם לא תאריכוני ימים עליה שהוא השמר
תשמרון שהוא כליון מות וע"ד מאמרם ז"ל באהרן • על פסוק

ובאהרן התאנף ה' מאוד להשמירו זה כילוי בנים אלא תפילת
משה הועילה להשאיר הצויים • לזה אומר כפיל כי השמר על

הבנים

קיצור תורת פרשת ואתחנן משה אלשור

הבנים חשמדון זה כלוי אבותם ע"כ לכל תכלו לגמרי הנלות לכפ טוב • לז"א והפיץ ה' אתכם בעמים שהוא גלות :

כי אל רחום ה' אלהיך כו' ולא ישכח את ברית אבותיך אשר נשבע להם יחנן לפרש ע"ד שכתבנו בפ' דברים על פסוק אשר נשבע ה' לאבותיכם • כו' שהוא וחברך נשבע לאברהם על הארץ הטובה • נשבע ליעקב אך ליצחק לא עשה כן • רק קיים לו השבועה שנשבע לאביו באומר והקימותי את השבועה אשר נשבעתי לאברהם אביך והענין שרצה הק"ב לזכות את ישראל לכך היה השבועה לאברהם ע"פ מידת חסד אשר לו וליעקב ע"פ מידת הרחמים • המתייחסת לו לפיכך לא נשבע ליצחק שמדתו מידת דין שפן יחטאו ישראל יקוב הדין את ההר שלא ליחנם את ארץ • וזה הפי' הפסוק אשר כרת עם אברהם • ושבועתו ליצחק שזה חסדו אשר עשה שלא נשבע ליצחק בפני עצמו כי אם ושבועתו של אברהם ליצחק שהוא על צד החסד וזה פירש חתן אמת ליעקב וחסד לאברהם • חתן לכל אחד מדתו אך ליצחק הוא דין וש"ת לא יתכן לבלתי תת דין גם ליצחק מדתו לז"א אשר נשבעת מימי קדם רצה לומר אתה ח' החלוצות בזה כי הלא זה הוא אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם • ובאלה הפצת רק לקיים שבועת אברהם ע"פ חסד • וזה יהיה מאמר הכתוב פה הלא אמרתי לך כי אל רחום ה' אלהיך שהוא אל מידת חסד ומידת רחמים • וש"ת הלא מידת הדין תקטרג : לז"א ולא ישכח ברית אבותיך אשר נשבע להם דיוקא שהם אברהם ויעקב • אך לא אשר לא נשבע לו כ"א שאמר שיקיים את השבועה אשר נשבע לאביו באופן שלא ישכח כי מאז רצה להחנה עמכם ביעוד העתיד כחסד וברחמי' בלבד שהוא אל רחום שאמרתי ואל תחמה על החפץ באומרי כי אל רחום ה' אלהיך כמדובר למעלה :

השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי יחנן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל כי הקול הו'

מתחלק לע' לשון והיה נשמע מסוף עולם ועד סופו והענין מתחלק לע' לשון הוא כי ד' מסכים ישכן לפני השכינה סערה וענין גדול ואש מתלקחת ונוגה לו סביב וידוע כי המסך האחד הסערה שם היו נאחזים שרי האומות כי חצוני יחשב וע"כ קול יחיד כיחודו יתברך היה מתפשט ויוצא דרך המסכים ער החיצון הלז ואז כל שר מקבל אחר התפשטו ער שם לפי מציאתו וזהו

אומר

קיצור תורת פרישת ואתחנן משה אלשוד קמת

אומר ומתחלק לע' לשון ומכח כל אחד מהם הירה נשמע בעולם ושומע כל עם את לשונו היוצא משר שלו . אך ישראל לא היתה קבלתם מהמסך החצון ההוא כי אם מה"ג שהוא דק ורוחני והיה הקול דק וקדוש מהאש רהוא עד גדר שהיה מתייחס כמשל קול היוצא מתוך הישופר כי הקול דק ובלתי נראה והישופר עצם גשמי ע"ד זה היה המסך ה"ג ההוא כדבר מלובש שקול היוצא מתוכו הירה מתייחס אל קול היוצא מתוך הישופר וזה מאמר הכתוב וקול שופר חזק מאוד . ואומר ויחי קול הישופר הולך והוק . כי בצאתו מתוך האש וחוצה שהיה בלי לבוש היה מתחזק יותר וזה מאמר וידבר ה' אליכם מתוך האש וזה מאמר משה פה : השבע עם קול אלהים ממש שהירה מתוך האש המסך השלישי ולא תאמרו כי גם האומות שמעו שבעים לשון הלא אתה שמעת מתוך האש ולא שנתלבש הקול עד היותו מעין מסך האש כי אם מדבר מתוך האש שהיה קול אלהים באיכותו ממש יוצא מתוך האש כי לא היה המסך רק בישופר המקיף את קול החוקע בתוכו והוא כגשמי בערך הקול וזהו סדר מתוך האש כאשר שמעת אתה כלומר איני אומר רק כאשר שמעת אתה ולא האומות כי האומות לא שמעו באופן זה . וש"ת מרה יתרון יחשב לנו אחר ששמענו כן יצאה נשמתינו ונשארנו פגרים מתים לו"א . ויחי : כלומר שאם זולתך היה שומע את הקול ההוא ומת לא היה חוזר להיות כאשר חית אתה :

מן השמים השמיעך את קלו ליסרך ויתכן לפרש ע"ד רז"ל שאמרו ישראל רצונינו לראות מלכינו ולש"וע מפיו אמרו להם וכי נותנים לתינוק מה שהוא רוצה אלא צפה הק"ב שהיו עתידים לעשות העגל אמר אם לא אתראה להם ואשמיעם קולי והו' להם פתחון פה כו' וזהו מן השמי' השמיעך את קולי ליסרך : **פ**נים בפנים כו' יתכן לפרש ע"ד הרמב"ם ז"ל אשר מנה עיקרי דתי יתכרך והעמידם על שלשה עשר ורצה הק"ב להראותם לישראל עמו דור מקבלי הורחו ומשרה נאמן ביתו שכ להזקם בלב עם בני ישראל בהסתלקו מהם והנה הנם כלשונם אשר אמר הרמב"ם ז"ל עם שנשנה הסדר אשר כתבם הוא ז"ל א' מציאתו יתכרך . ב' נבואה ג' השגחה כי יודע מעשה בני אדם ואינו מעלים עיניו ד' ייחוד ה' שנאמין שזה הוא סכת הכבות אחד הוא ה' היותו קדמון שהוא הירוש העולם

קיצורת פרשת ואותחנן משה אלשיך

ו' שכר ועונש שהוא יחברך הנוחן שכר לעושה רצונו ומעניש את העובר. ו' שאליו ראוי לעבוד ולעשה מצותיו ושלא יעשו כזה למי שהוא החתיו במציאות מן המלאכים ומן הכוכבים והיסודות. ו' שלילת נשמות ט' תורה מן השמים קדושה וטהורה. ו' ההעתק שהוא מאתו יחברך ולא מולתו ועליה אין להוסיף ואין לגרוע ו' ימות הכשית ו' תחירת המתים ו' נקואת משה רבינו ע"ה שהיא למעלה מכל הנביאים. והנה באחד היחל באומר פנים בפנים הרי מציאתו יחברך עין בעין : וכאומר דבר ה' עמכם הרי נבואתו שדבר הוא יחברך עמהם ובאומר בהר מחוך האש הרי ידיעה והשגחה על הארץ מתחרת שמן השמי' קולו של שלו עד לארץ מחוך האש היא האש האמור' כאומר ועל הארץ הראך ארש אשו הגדולה ודבריו שבערת מחוך האש הרי השגחתו על הארץ לדבר עם בני אדם הרך השתלשלות אשו הגדולה על הארץ ממש : אנכי ה' אלהיך הרי ייחוד יחברך רחמים ודין ה' שהוא רחמים ונקרא אלהיך שהוא תואר דין אנכי הכל ואין שני : אשר הוצאתיך מארץ מצרים כי עשרה מכות כנגד י' כאמרות שבהם נכרא העולם. הרי הורה כי המה ראו את מעשה ה' כי הויתו חידש את העולם ובכלל ה' אלהיך אשר הוצאתיך הורה הוא יחברך רחמים לישראל עושי רצונו הוא שטר ובהוציאם העניש פרעה במכות גדולת בעיבורו רצונו הרי ראו שכר ועונש : **מבית** עבדים הרי אליו ראוי לעבוד ולא למלאך ויחנן לפרש ע"ד מאמרכ ז"ל כי שרו של מצרים מצרים שמו ועליו נאמר וירא ישראל את מצרים סת שהיה הצלה מהשר האוחז בס ומול מצרים היה מחייב שעבד לא יצא משם להורות כי מצרים בית של עבדים יקרא שהוא מקום ובית קבוע להם כל יצאו משם לעולם. וז"א מבית עבדים הרי ראית כי גם שירד המול וכוכב מצרים א"כ איפרי אין לעבוד לוולתו יחברך כי ירו בכל משלה כי יוצר הכל הוא. הרי ו' עיקרים בדברות ששמעו פנים בפנים בפירוש מפי הגבורה. וכהתימו משה להעתיק כל המאמרות בא להורות להם איך תוך עניינם יראה גם כל יתר העיקרים והיהל בשמיני שלילת גשמות. והט' והיא ההעתק : **ואמר** את הדברים האלה כו' דבר ה' והוא כי כל את הוא קרבה והוא כי יש שינוי כי למעלה נאמר זכור ופרה

קיצור תורת פרישת ואתחנן משה אלשיך קטט

נאמר שמיר למעלה. נאמר תחמוד ופה נאמר חתאזה למעלה
נאמר עד שקר ופר. נאמר עד שוא וע"ד רז"ל כי זה וזה אמת
זכור ושומר בדבור אחר נאמרו וההיקש בנדר דברים מה שאין
המה יכולה לדבר ואין האוזן יכול לשמוע וזה יאמר משה להם
הנה לא תוכלו להכחיש כי את הדברים האלה כו' דבר ה' שמרבה
האת כל מה שנשתנה מהקודם וא"כ אין זה כי אם שבדבור א'
נאמרו. וזה ששמעתם בדבור אחד וא"כ אין לכם ראיה גדולה
מזו שאין הפה הגשמי יכולה לדבר והרי ראי' לשלילת הגשמי'.
ובכלל הדבר הוא ההעתק כי גם שהוסיף אמרים על דברות
הקודמים הוורו לו שגם זה שמעו מפי הגבור' אם שאינו כתוב שם
כי זכרו עתה כשומעם מסגו. כ"ש כל מה שאומר להם משה בכל
התורה שנאמן הוא שאינו מוסיף ולא גורע מאשר שמע מפי
הגבורה כמלא גימא :

אל

כל קהלכם בהר מתוך האש הורה תורה עון השמי' כלומר
גם אלה הדברים האחרונים ששמעתם מפי דבר ה' אל
כל קהלכם והוא פירוש הפסוק פה אל פה אדבר בו כי מהראוי
יאמר פה אל אוזן אדבר בו אך כיון שהיה קול ה' הולך מפה
הק"בה אל משה ונמצא הוא יתכרך מדבר עם ישראל בו במשה
שהיה משה. כצינור שבו היה מוריד קולו יתכרך ומשמיע
לישראל והראיה כי כן היה כי הלא היה אל כל קהלכם והוא כי
מחנה ישראל היה י"ב מיל ולמ"ד במדרש הזית היה י"ח מיל ואיך
יתכן יעצר כה קול איש לישמע כ"כ מילין אך אין זה כי אם קול
ה' בכח שהיה באמצעות משה נשמע בכל המחנה. וזה מאמר
הכתוב משה ידבר כאשר דרכו לדבר שהוא אדם והאלהים יעננו
בקול להשמיע לכל קהל ישראל בכל מחניהם :

ותאמרו

הן הראנו ה' אלהינו את כבודו כו' יתכן לפרש כי
הנה נשאר ג' עיקרים. ימות המשיח ותחיית
המתים וגדולת נבואת מרע"ה ועל ג' אלה אמר משה לישראל
הנה הודיתם בפיכם כי את שלשתם ראיתם כמאמר רז"ל כי אמרו
רצוננו לראות מלכינו וכן עשה הק"בה כי פתח השמים ושמי
השמים והראם את כבודו הר"ד אתה הראת לדעת הרי מעין ימות
המשיח כד' אונגלה כבוד ה' וראו כו'. וכן המהר בעצמם ת"ה
כי בכ' דברות ראשונים היה מתים כולם והחיו אותם הוא יתכרך
נאח"כ אמרו דבר אתה עמנו ונשמעת הרי תחיית המתים. וגם
גדולת

קיצור תורה פרשת ואתחנן משה אלשין

גדולת משה רבינו ע"ה ראו כי הנה היה כולם נביאים כהקין
שנים בפנים ועם כל זה ראו יתרון נבואת משה כי כולם לא עצרו
כח לקבל שפע הנבואה ההיא ויצאה נפשם מגופם אך משה עמר
חי והן כל אלה רבירו משה אל בני ישראל לאמר להם איך הם
הורו בו עין בעין ראו את ג' העיקרים הגוהרים :

אם יוספים אנחנו לשמוע אל קול ה' אלהינו עוד ונחננו כלומר
עוד פעם כ' נמות כבראשתה אך החחיה אחר המות הוי"ו
מסופקת וקרוב הרבר שתזדה ומפרש הכתוב של אחריו כי מי כל
בשר אשר שפע קול אלהים חיים מדבר מחוץ האש ויחי • והוי"ו
בענין שקרה ביום הפורים שכטוב לב רבא ביון קם ושחטיה לרבי
זירא ובעא רחמי ויחילו לחקופת השני קם ושכ וקרא אותו וא"ל נשיב
ונשחכר וא"ל לאו דלאו בכל יומא ושעמא מתרחש ניסא לשוב
לחיות אחר השחיתה וע"ד זה אמרו הנה המות היה כדבר טבעי אך
חחי אח"כ שהוא ע"ד נס למה נכניס עצמינו בכך כי לאו בכל שעמא
ושעמא מתרחש ניסא :

ואתה פה עמד עמדי יתכן לפרש ע"ד מרז"ל כשעלה משה
למרום אמרו מלאכי שרה מה לילוד אשר בנינו
ובקשו לשורפו כהבל פיהם • אמר לו הק"כ ה אחוז בכסא כבודי
והרבק כי וזה יאמר ואתה פה כלומר במקום להבות אש אל חירי
והוא ענין אחוז בכסא כבודי והרבק בו וזהו עמוד עמדי :
ללמד אחכס לעשות יתכן לפרש ע"ד מאמרס ז"ל נמנו ונמרו
תלמוד גדול ששביא לידי מעשה וזהו ללמד אתכם
לעשות שהלימוד יבוא לידי עשות :

שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד : פירש
כולכם בלשון

יחיד שהוא באחדות הלכות ה' אלהינו בחינת רחמים ודין • הוא
ה' : יב' שמות כולם אחד : ד"א שמע כלב א' וקבל ישראל
בין יתגדג עמך כרחמים או דין הכל נכלל כרחמים וזהו ה' אלהינו ה'
אחד שהיכוהין לטובה דא' שמע בו' אלהינו ולא אמר אלהיך לשון
יחיד כאומר שמע : מפילו חראה שאין שאר העם שלימים ליקרא
שם אלהותו יתברך עליהם בלשון יחיד כי אם אלהינו את זה הכיט

קיצור תורת פרישת ואתחנן משה אלשיך קע

כי הוא בעצמו יחיד : ד"א שמענו כו' שע"י שמינתך וקבלתך תורת
ה' תנשה אחרות במידותיו שה' מלהינו שהם שתי מידות ויהיה להם
ליכלל בשם ה' אחר : ד"א שמע ישראל אתה ישראל באחרות הלב
היות ה' מלהינו ולא אלקי מלאכי השרת שעל ידינו במעשתנו נעשה
אחרות מידותיו ושמותיו יחברך מה שאין כן ע"י מעשה שרפי קדש :
ואהבת אח ה' אלהיך בכל לבך ובכל נפשך ובכל מאודך :
פ"י בין שיחנהג ע"ך ברחמים בין שיחנהג ע"ך בדין
וזהו אח ה' אלהיך :

בכל

לבבך יתכן לומר שלא יאמר האדם אך נתייחס
האהבה בין האדם ובין ה' כי האהבה בין הנאים
ואפשר לא תהיה למלאכי אלהים ולא לבן אדם אך יש יתרון לאדם
על מלאכי שרת ע"ד מאמר רז"ל על פסיק וסעדו לבכס שאמרו רז"ל
מלאכים אין להם אלא לב אחר הוא היצ"ט אך בני אדם יש להם ב'
לבבות יצ"הר ויצ"ט נאמר בהם לבב אנוש וסעד וע"כ יש שכר טוב
לישראל מאיר על מלאכי שרת למה שיש להם יצ"הר ולוחמים עמו
לעשות רצון אביהם שכשמים זו"א פה בכל לבבך שהיא בשני יצירך
לומר בשני לבבות שיש לך מה שאין כן למלאכים כאופן שאני בחר
בך מביהם : ובכל נפשך. ועוד הבחינה שאחה יותר מן המלאכים
כי הם אין להם אלא נפש אחד וזה היה ענין נעשה אדם שאמר הק"ה
לכל העולמות נעשה בין הכל אדם הנשמה לו כהעליון והרוח מעולם
המלאכים כד"א עושה מלאכיו רוחות ונפש בגלגל החנועה מעין
עולם הגלגלים. וחומר מעולם השפל ועל כשרון מעשה האדם
שמעין נשמתו שע"כ מחקיימים כולם משא"כ במלאכים שאין להם
דק חלק א' בעולםם וזהו אומר בכל נפשך לומר אתה כן אדם אלא
חקטן בעניןך ממלאכי עליון כאשר תיטב כי הלא תעבדנו בכל נפשך
הכוללת בדיכוי הכל כל שלשת חלקיה מעינן' עולמות העליונים
ובכל מאורך בכל מטונך תעבדנו אשר הוא מעולם השפל ורש"י ז"ל
פ"י ובכל נפשך אפילו הוא נוטל את נפשך והנה היה יותר צדק לפי
רז"ל לשון אפילו נוטלים את נפשך באומרים עכור ואל תהרג ויחזור
אל המעבירים את ישראל על דתך על פי דרכם החזיקו במיניהם
זועם שיה' לשון לשונות. השכיל להיטב את אשר יבקשו נפשו
להרג ואל יעבור כי לא ישוח לבו שהם נוטלים את נפשו ביד אדרבה

קיצוד תורת פרישת ואתהנן מטה אלטיק

חוא יחברך נוטל את נפשו להעלותו גם עלה על כל כבוד תופרה כנודע מנרולת המקדשים את ה' ועל כן ישמח ויניל וישיש בשמתהו והיו חדברים כו' על לככך ושננתם לבניך יתכן לפרש יהירח הדברים האלה על לבכך תחילה ואח"כ ושננתם לבניך כי יהיו שנונים לפלש נחייב אוניהם עד תיך קרב לבם :

ודברת גם בשבחך ככיתך ובלכתך בדרך ובשככך ובקומך יתכן לפרש שחלקי לארבעה חלקים שהתורה היה עם נפש האדם בית נפש העליון ולמען חזכור זה לאור בשבחך ככיתך בית נפש העליון וכן ובלכתך בדרך היוחך עמך בעולם הזה שהוא דרך ומהלך ללכת בו אל העולם הבא כי פה תנחה איתך וכן משככך רמז כי השכב עם אבותיך . וכן ובקומך זכר תהיית המתים והוא מאמר הכתוב בהההלךך תנחה אוחך בע"ה ובשככך תצמר עליך כקבר והקיצות היא חשיחך לע"ב שהוא בתחיית המתים : **וקשרתם** לאוח על ירך על הקיבורת שהוא כנגד הלב לקשר מעשה היר במחשבת הלב בכוונה ולא מעשה

בלי מחשבה טובה או להיפך כי אם יהיו לאחדים כולם שוים לטובה: **וקיו** לטטפת בין עיניך לשון חיבור או לשון הטפה והכשרה מרחוק לרמזו אל השפת עין שכלו אשר במקום הנהתן וע"י כן נקרא מקום הנחתן בין עיניך שהוא הטוח כי ישקיף וירא בעין שכלו שהוא כנגד אויר שבין העניים והוא כי ב' הנה עיני האדם עין בשרועין השכל עין בשר כסורא דעבירה עין רואה ולב חומר . אך לעומתו עין השכל להביט כי ההולך אחר מראה עיני בשר סיפוי יודע גהינכ והמסתך ב' סוגי עיניו וזהו לטטפת טט בכחפי שתיים ברת באפריקי שתיים יהיו ב' עינים אלו יחד וירא את ה' ויסור מרע חד זכרון טוב ע"י מצותו יחברך :

וכתבתם על מזוזת ביתך וכשעריך יתכן לפרש ע"י ברכת ריב"ז לחלמיויו באומר יהי רצון שתהיה מורה שמים עליכם כמורה בשר ודם וכאשר פירש ואמר אדם עובר עבירה בסתר ואומר שם יראני אדם ואינו אומר שםא יראני החקום ע"כ טבתו רז"ל אח אשר לא יעשה במקום שאין איש בחדרו משכיתו מה שלא יעשה במקום רואים ע"כ צוה יחברך ככל פקום שיש בו דירת מרע ומפילו אלף בתים זה לפניו מזה . חייב במזוזה . אפילו בפני

טבכול

קיצור תורת פרישת ואתחנן משה אלשך קעא

סבכולם למען כנואך ככיהך ובחדרי משכבך חזכור אהבחו יחברך
ושלא חטה מן הדרך לא טוב עם שלא יראך אדם • את ה' אלהיך
חירא ואוחו תעבר יחכן לפרש ע"ד הפסוק אשרי כל ירא ה' ההולך
בדרכיו ולא כענין פחדו בציון חמאים כי אם כמראה יעקב אבינו
שעם היותו צדיק ולא דבק בירו מאימה מזון אשר חטא עם כל זות
וירא יעקב מאוד שמא יגרום החטא כלומר אולי חטא בשונג והוא
לא ידע וזהו את ה' אלהיך חירא עם היותו ואוחו תעבר כי חירא
אשר היא מן החטא אין להחזיק אדם טובה עליה :

ובשמו

חשבע • כענין בעז שאמר חי ה' שכבי עד בוקר שאמרו
רו"ל כי ליצרו נשבעו וכן אמרו ביוסף באומר וחטאתי
לאלהים והוא מאמר דוד נשבעתי ואקימה :

ועשית

הישר והטוב בעיני ה' • פי' רש"י ז"ל זו פשרה לפני
משורת הדין רצה לומר לא שחיה מידת חסידותך
לעיני הרועים ולא מקרב לבך כי אם הטוב בעיני ה' הרואה ללבב
גם במקום שאין אנשים וזהו לפני משורת הדין הוא הישר והטוב
בעיני ה' :

כי

ישאלך בנך מחר לאמר יתכן לפרש כי יאמר בלבו
איזה דבר גדול אם יציאת מצרים גדול שהשאר
נשארו בארמנותם ובמלכותם או השמיד לא' מלכים בארצותם בלתי
החיות כל נשמה וזה ישאלך לאמר לו תשובה :

מה

העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלהינו וכלל
אלוהותו גם עליו באומר אלהינו והענין השאלה הוא
באומר אחכם לומר פלאי פלאות נעשו לכם להשמיר ל"א מלכים
ולקחת אח ארצם כי גדולה זו מיצאת מצרים ולמה חעשו זכר למדת
שהוא קטן מאשר עשה הוא יחברך לכם ולכך שואל מה העדות
בענין קרבן פסח ערוח לישראל אשר פסח על כתי בני ישראל והחקים
בענין אל תאבלו נא ובשל מכושל כי אם עלי אש ושיהיה ראשו על
כרעיו ועל קרבו והינה ז' ימים חג ומשפטים דהיינו לאכל על מצות
ומרוים כו' :

ואמרת

כו' עכרים היינו לפרעה • אך לא עבדים לה' משא"כ
בכיבוש הארץ כי עבדי ה' היינו :

לחיתינו

קיצור חרות פרישת ואתחנן משה אלפיך

להיתינו

כהיום הזה יתכן לפרש שהחשיבה ע"י קרבן פסח
 ניהן חיים לישראל שפסח על בתי בני ישראל ח"א
 ולחיוהינו כהיום הזה כד"א כדמ"ך חיי הוא היה יוס' א' של פסח *
 שבו עומר האב * ואז השיב לבן השואל ואומר לו עבדים כו' עד סוף
 הפסוקים אלו ח"א כהיום הזה ולא אמר כיום הזה :

כי

יביאך ה' אל הארץ כו' אשר אתה בא שמה לרשתה יתכן
 לפרש ע"ד שאמרו רז"ל כי מאז נברא עולם לא נעדרה
 שכינה מהר המזריה כי שם שער השמים וכמ"ש רז"ל על פסוק והצא
 מן בח ציון כל הדרה עם כל זה לא זה שכינה מכותל מערבי וכן
 בישראל כשבא להם רוח ונפש ונשמה אל גופם למטה לא יתעקרו
 משם לגמרי כי אם כל שורש מאחד נשאר במקומו דבק בשורשו
 חתת בני השכינה וע"כ כבא איש מחוצה לארץ לארץ מתייחס לבא
 ומתקרב אל שורשו כי שם הוא עם השכינה והוא כי יביאך ה' אל
 הארץ אל מקום עיקר מושבה ולא חתייחס להולך אל הארץ כי אם
 לבא אל הארץ כי עיקר שרשך רוחך ונפשך שם הטה עם השכינה
 שצקרה שם ח"א אשר אתה בא שמה כלומר ולא הולך * באופן כי
 אחר שה' אליהך הוא ושרשך עמו ומי שבו יתכרך בארץ אין מקום
 מיוחד כי אם שם * כי תהיה דבק אל מקורך וע"י כן שהוא יחברך
 ההולך עמך מביאך אל מקום עיקר השכינה :

לעם

סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה יתכן לפרש ע"ד
 מאמרם ז"ל על וירד העיט על הפגרים הוא דוד כו'
 שביקש לכלות את כל האימות לגמרי ל"א הניחו אברהם כי אם
 וישב איחם אברהם יכוונתם שביד אברהם אה המלכיות לצרף ארת
 ישראל עיכב ביד דוד שע"מה שהצרו לישראל ישובו בתשובה וזה
 אימר עם סגולה * מכל העמים :

כי

אתם המעט מכל העמים יתכן לפרש ע"ד פרקי רבי אלעזר
 שאמרו שהושיב הק"ה כה"ע סנהדרין לדון את דוד הפלגה ועמו
 יחברך היו ע"א והפיל גורלות על ע' אומות וע"י ישראל ועל כן חילקם
 לע' מלאכים ההם והוא יחברך לקח לו את ישראל ולזה אומר כי
 אחס המעט ולא אמר מעט לומר הנה העכו"ם הם ז' עשרות ואותו
 מעט שהיא הארץ של ע' אחת הם מהעשרות ההם או כלם כי אם
 המעט העודף על הע' ואין דעונו ברבוי רק כטוב אף כי מעט הכמות :

קיצור תורת פרשת ואתחנן משה אלשיך קעב

וידעת כי ה' אלהיך הוא אלהים האל הנאמן יחכן לפרש ע"ד רז"ל מפני מה יש צדיק ורע לו רשע וטוב לו כי ראו להיות בהיפך. לזה אומר וידעת כלל גרול כי ה' אלהיך כאשר יתייחס ה הוא רחם להקרא אלהיך בהיותך צדיק אז השם הנזכר הוא אלהים מתנהג עכך במידת הדין אך מדתו הסר שהוא תורת חסד שמי הקדמני וישלם בזה הוא האל הנאמן לשלם לעולם הבא. וש"ת יהיה הקרן קיימת לעולם הבא והפירות יהיה להם בעולם הזה. לז"א שומר הברית והחסד לאלף דור וכן ארז"ל אלו היה הק"ב משלם לאכזב כרי מעלליהם מה היו עושים בניהם בצרחם כאשר אמר משה זכור לאברהם כו'. **ושמרת** את האצו' כו' היו לעשות יחכן לפרש ע"ד מרו"ל שוב יום אחר לפני מיוחד והוקשו מי ידע כמה חיי אלא שוב היום שמא חסות לסחר וזה יאמר ושמרת את המצוה כו' היום לעשותם. כי חכוון לקיים את כולם היום וללא תניח קצתם לתק לסחר כי חעשה כל יבולהך כי לא חדע עהך וע"ד זה תהיה בכל יום ויום משלם בחשובה ומעשים טובים:

פרשת עקב

והיה עקב תשמעון יחכן לפרש ע"ד מאמר ההגא באומר שכר מצוה מצוה והוא כי העושה מצוה א' פזכין לו שיעשה אחרת לטוב לו כי מצוה נוררת מצוה ובוה יחן התי אל לבו בראותו שאחר עשותו מצוה אחת חוזקין לעשות כיוצא בה אין זה כי אם ה' אחו וסאיר לו אשר מכין לו בע"ה ונותן לו כמה שיופלא עושרו שם וזהו והיה עקב השמעון לומר גם שאמיתי היום לעשותם כפי ר שי ז"ל ולסחר לעולם הבא ליטול שכרם כי שכר מצוה בהאי עלטא ליבא הנה וזהו עקב כי גם יהיה עקב ושכר פה. והוא שכר מצוה מצוה וזהנין ללמד אדם רעה כל ימעט בעיניו שמיעז אנזיו אל דברי תורה כי על ידה יזכה לשמור ולעשות:

את המשפטים האלה ושחרחם ועשייתם אחס ה"ל במשפטי תורתו ולא במשפטי דתיה וניאוכיות העשויות ע"י חכמי אומות ש"ת מה יחן ומה יסיף אלה דווקא כי גם בזולת אלה כל א' על מקושי יבא בעולם לז"א ועשייתם אחס רצה לומר משפטי ה' כולם קדושים

קיצור תורת פרישת עקב עשה אלשוך

קדושים בהתקיינם עושים אורות טרפי קודש בכל מצוה שאר' עושה בע"ה ובורא מלאך קדוש ויש בו סוד ואיכת קדושה ואוחס ממש אחס עושים ובוראים בקיום אוחס מה שאין כן בקיום משפטי נימוסי העמים : **ושמך** ה' כו' אשר נשבע לאבתיך פי' רש' ו' ז"ל ישמר לך הכטחתו רצה לומר ע"ד שפי' רז"ל על מה שבירך יצחק ליעקב לא נתקיימו ושעורת לעהיר לבא :

ואהבך

וברכך והרבך ובירך פרי בטןך כו' רצה לומר שלמה שאיטב לך על אהבת אביך כי אם שאהבך אורך מצד עצמך ואהבת אביך שמורה לך לדבר גדול ועצום מאוד וזה שאיטב לך בין כך ובין כך קודם תצטרך לדבר גדול שתהיה גם אתה איהבי כאכוחיך וזהו ואהבך והטובה יהיה שכולל טובת עה"ז והם בני חיי ומזוני ועל החיים אומר וברכך שהוא עצמך וגופך הוא החיים והשלום ועל בני אמר והרבך ובירך פרי בטןך ועל מזוני אמר ופרי ארמחך : **זכר** חזכר כו' אשר עשה לפרעה ולכל מצרים יחנך לפרש ע"ד מה שארז"ל כי ג' חדשים הורידו אח פרעה מכאן המצרים

על שלא היה מסכים לשעבד את ישראל וכשהודה להם הקימה וזהו ויקם מלך חדש' וכן הוא אומר וירעו אותנו המצרים ויענונו כו' אך פרעה נענש על שאמר מי ה' לא ידעתי את ה' וזהו הכפל אומר זכר חזכר שהוא אם זכר אשר עשה לפרעה חזכר ג"כ אשר עשה לכל מצרים והכיטה וראה כי מאז היתה הכוונה אלהים להראותך גבורת ה' למען יהיה לבך נכון בטוח כי כן יעשה הוא יתברך לכל אויבך : **לא** תחמד כסף וזהב עליהם כו' כי תועבת ה' אלהיך הוא י"ל ע"ד משרז"ל כי מה שמעל אכן באדרת שנער שעל ע"ז היתה

למסך והסמיתים שקלים כסף ולשון זהב היה תקרובת ע"ז כי חמד כסף וזהב עליהם ולקח לו והביא אל ביתו וישמך בחוך האוהל וזהו שאומר לא תחמד כסף וזהב עליהם כי תועבת ה' אלהיך הוא וזה שאומר לא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כטוהו שקץ תשקצנו וזעב חתעבנו כי חרם הוא ושקץ השקצנו יותר כי חשנו ע"ז של ישראל שאין לה כיטול עולמיחכו' כי חרם הוא שמעל כחרסו **וזכרת** כו' למען ענוחך לנסתך לדעת את אשר כלבכך יחנך לפרש ע"ד מאמר התנא ר' יונהן כל המקיים את התורה מעוני סופה לקיימה מעושר וכל המבטל תורה מעושר סופה לבטל

קיצור תורת פרישת עקב משה אלשוך קעג

מעוני והוא שאמר שלמה בחכמתו ריש ועושר אל תהי לי שפן אורש וגנכתי וחפשתי שם אלהי ופרושו כי יתבעני הנגב בבית דין ואצרך לישבע וזהו וחפשתי שם אלהי שכל דעת הדלת שאעבר על לית חגוב וספק שבו ע אך עדיין הוא יתברך אלהי יקרא אמנס נסיון העושר הלא פן אשבע אמר פן אשבע וכיחשתי ואטרתמי מי ה' כי אנע ח' באלהות חלילה' עד בלתי הקרא אלהים אלהי נמצא גדול נסיון העושר מנסיון העוני וטוב לגבר כי ישא עול עוני אחר שהעוני הכניע לבכו לא חסור מעליו הכנעתו מה שאין כן אשר חחלתו עושר כי גם יעני אח"כ לא חסור מעליו גאונו וגאוותו אשר קנה בעושרו וזה מאמר החנא כל המקיים התורה מעוני או יכנע לבכך עד נדר כי גם אם תעשיר מופך לקיימך מעוש' כי הכניעך עונך והכנע' לא ימיש פמך אמנס אם נהפך כי תעשור כחחלתך וחכטל התורה כטבע העושר ורעת העושר רבה עד כי הלא גם חעני לא חחקיים ארת התורה והנה דרך אשים טיבים בלכותם ושי לנו גדול מדור המלך ע"ה כי בכל לבכו אמר לפניו יתברך בחנני ה' לעמוד בנסיון • ואח"כ אמר מה אעשה פקדת לילה המלאך הממונה על הריון לילה שמו כשרו"ל על פסוק והלילה אמר הורה גבר • ואיך אעצור כח לבלתי בא אל בת שבע ואתה כבר פקדת לילה להביא ההריון אל פועל באופן שאין לאיש לבטוח בבשרונו וזה יאמר פרה לטען ענחך שתזכור העוני ויהיה לנו מה שנוכיר אח"כ העוני • ודע כי היה לנסותך לדעת אח אשר בלבכך כו' שהוא שאתה בעצמך הדע ארת אטר בלבכך כי אחזה הייה ביטח בעצמך בטוב לבך שלא חמוט לכך לעולם בעת שאמר הוא יחברך מי יתן והיה לכבס זה כל הימים בעת מחן תורה וכמו"ל שכיונחס שבטחו ישראל בעצמם כי ע"כ קראם הש"י כפויי טובה על שלא אמרו תן אחיה • ע"כ ניסה הוא יחברך אותך לדעת אחת את אשר בלבכך וראית שלא עמדת בכמת ענינים באותה שנה :

ויאכלך

את המן אשר לא ידעת יתכן לפרש ע"ר באיברים ז"ל לחם איברים לחם הנבלע באיברים שהיה המן שאלאכי שרת נהגן ממנו והיה רוחניות וע"כ היה נכנס בעצמות האיברים שהיה מתקבל בנפש והגפש תחיה כל האיברים והו המן אשר לא ידעת • כי אתה ידעת רקמן נשמי הה רוחני :

כ על מוצא פי ה' יתיה האדם יחכן לפרש כאשר המן הרוחני השביע וקיים את הנוף כן הרורה והמצוה הריהניות יתיה האדם וע"ד מאמר ר' חנינא בן דוסא מי יאמר לשמן וידלק יאמר לחיטץ וידלק וזה שאמר משה רבינו ע"ה באיכר הוא הלחם אשר נתן ה' שאמר לו יהיה לחם ויוון

שמלתך לא בלחה כו' וידעת עם לבכך כו' כי ה' אלהיך מיוסרך יחכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל כי כל מקום שלא נאמר לב אלא לבב הוא על ב' יצוים ויהיה הענין כי אמר למעלה כי הענין היה טאחו ויחברך לשען נטוחו כשרובר ושלא תאמר מי יודע אם מה שהתענית היה ספאת המזל אך במה שחראה ב' הפכים בנושא אחד שיענך ה' שפלתך לא בלחה כו' בזה חדע עם לבכך הכולל כי מה' היא זה וגם יצ"הר מסכים ויאמר כי יד ה' עשתה :

ארץ נחלי כים עינח ותהמת יוצאים בבקעה ובהר יחכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל לס"ד תחילה ארץ ישראל ברא לבדה ואח"כ ח"ל כו"א עד לא עשה ארץ וחיצות ובמה חדע שהיא הנבירה הלא הוא כי דרך ארצות להיות ארץ שוחרת טמימי זולחה בנהרים ויאורים פעיינות ההולכים מארץ לחברחה ומה"ב הולכים אל ה'ג אך א"י לא כן היא כל מיטיה יוצאים מינה ובתי ואינה שוחה כלל מזולחה וזהו עיינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהר שכל עיינות ותהומות שלה בבקעה ובהר שלה :

ארץ חטה יחכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל על פסוק כליות היטה שהיו הגרעיינים החיטים ככליות וע"ד זה השעורה כו' ורמון כמאמרם ז"ל במדרש כי כל הי"ב מרגלים היו מטובבים ונכנסין בריבון א' :

ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצוב נחושת יחכן ל' ע"ד שרשב"י כי י"ב פעמים נאמר ארץ בפרשה על א"י והוא על י"ב תלקיה באופן שהמקום שנאמר בו ארץ אשר אבניה ברזל לא על כללות ה נאמר כי אם על קצתה שלא תאמר שכולה שרשים ואבנים הזקים להיות חבואה עמינה ושנה לכן אמר כי לא בתכנות תאכל בה לחם כו' אמילו בארץ אשר אבניה ברזל לא יחסר כל בה :

וברכת את ה' כו' אשר נחן לך ע"ד שאמרו ח"ל יהושע

קיצור תורה פרשת עקב משה אלשיך קעד

חיקן ברכת הארץ ולא כנומח אשר לנו עתה שאנו אומרים
נודה לך כו' על שהנחלת לאבותינו רק יהושע חיקן על שהנחלת
לנו ובזה אמר משה רבינו ע"ה חוכה שחברך על הארץ רטובה
אשר נתן לך. וזה שאמר השמר לך פן חשבת שאם חשבת אתה'
תגרום שחגלה מארצך פן תאכל ושבעת כו' ורם לבבך יתכן לפרש
ע"ד מאמרם ז"ל כל מקום שמצינו אכילה ושחיה עושה רושע שנאמר
וישבו לאכל לחם כו' מיד מכרו את יוסף וכן ויאכלו וישחו ויקומו
לצחק והוא כי הנפש החומר ב' נגדיים מצד יצ"ה ומצד יצ"הר אם
אדם הולך לביח המרש החומר יוחז כי ע"כ נקרא התורה חושית
ואם יצ"הר כאבן נימח אם ברזל תתפוצץ ובמדרב היה הסן לחם
אכיריז ומשביע את הנפש שהיה נותן לאיברים אך עתה ואכלת
ושבעת שהו"א שהגוף ישבע ובזה ורם לבבך שרוא יצ"הר כנודע
מאמר לבבך ולא לבד שהוא לכלול היצ"הר :

והשתחית להם יתכן לפרש ע"ר מ"ל באיכה רבתי שעשו
ישראל אלילים כמנין ימות החמה. ולא הניחו

אפי' יום א' לאלהי עולם וזה יאמר והשתחית להם בדוקא ולא
לאלהי אמת: **כי** אבד חאבדון אבד מעולם הזה תאבדון
מעולם הבא: **אש** אכלה ע"ד מאמרם אש אכלת אש יאבד
ויאכלם את צבא הצרום שהוא שרו' אומות:

ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה. יתכן לפרש ע"ד
שאמרו כאשר ליצירת הולד מתכונת החומר הלו צריך
מ' יום ומ' לילה שלמים כן להחפך מציאת החומר ומהוה אל הויה
הרחניות צריך ג' כ' מ' יום שלימים וע"כ אין קושיא ל"ה למדה אחר
עד עון שנעשה לומר קום רד ולא יום שלפניו טרם יתקלקל העולם
אך כילא היה אפשר לקבל הלוחות ולרדת ער הטלם מ' יום שלימים
יום ולילה מעת לעת ואם ירד בלי לוחות היה בלתי אפשר שיאמרו
כי הלך להביאן ואינם ומיד ימהרו לפשוט ולזה יאמר בעלות לקחת
לוחת כו' ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה ונפרש ויחן ה'
אלי כו' כתובים כאצבע אלהים ומי יעצר כח בהויה גשמיית לקבל:
ויאמר ה' אלי קום רד יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל כי בראתו
הערב רב עולה אחם. דיה קשה לפניו וחברך אז אמר
משה הלא טוב הוא לחביא את כל אלה תחת כנפי השכינה ולפי זה

היה

קיצור חורח פרשת עקב משה אלטוך

היה מקום לומר למשה אחה גרמת שהערב רב עשו את הענל אמנם
 מסאמרס ז"ל על פסוק ראה ראיתי את עני עמי שאמר הק' בה למשה
 אחה רואה ראי' אחת ואני רואה שתי ראיות רצה לומר שראה צרתם
 שנחעחרו לעשות את הענל באופן שנסם בלעדי ערב רב ומה שאמר ה'
 קום קימה חשב עלי ה' כי אמר אלי ואע: ה' איהך לנוי גדול. וז"א
 ויאמר ה' אלי קום רד שאין מקום אלי לומר שאני הגורם:

ושני לוחת הברית על שתי ידי יחכן לפרש כמש"ל על הפסוק
 קול ה' חוצב להבט אש כי הלוחח מעשה להכורז אש
 והתחזק בלוחח הדברות נאמר חוצב להבט אש וגם בהנחנס למשה
 היו בהם התלבשו'מה היה דק מאוד עד שלא יצדק למשה בהם הפישה
 בעצם רק נשוא אותם על שתי ידיו וז"א ושני לוחח הברית על ב' ידי:
ואתפש בשני לוחח ואשליכם מעל שתי ידי יחכן לפרש ע"ד
 מה שאמרו רז"ל על פסוק וירא את העל: כו' מה ראה

רעה אותיות פורחת באור והוא שבתחילה היה כנוף שנשמחו בקרבן
 כך היחה קדושת רודניות מהדברות בהם כנשמה כחך נוף אדם וע'
 התקרב אל המקום שנעשה העון פרהה נשמחן ורוחניותן וישארו
 כבדות בידו כנוף כלי נשמה וזה יחכן יאמר פה ואחפש בשני לוחח
 לומר כי לא נזרח בהם רק דבר הנחפס בו כי הרוחניות פרה והלך
 כי שותפש היה בשני לוחח לכד וע"כ ערב אל לבו להשליכם ולא
 שחפשים להשליך כי אם עתה נוצא חפישה מה שאין כן עד כה וזהו
 ואחפש ואשליכם כו':

ואשליכם כו' ואשברם לעיניכם י"ל ע"ד רז"ל שאמרו של
 סנפידון היה חזק בלתי נשבר אפילו בקורנס על
 הסדן. ולפי האמת לא שברתים אני לבדי כי אם מ' היצא לחת עי'
 השלכה ההיא שיבור באהב'ה' אתכ' שחדונו כפנוייה ולא כאשת איש:
ואתפלל גם בעד אהרן. י"ל ע"ד מדרש רבה שאמרו שמה
 שהתאנף ה' על אהרן לא היה רק על שקם ודרש

לפניהם כי הבל הוא ולא אלוה באופן שעשאם כמזידין ולא כטועים
 וזהו גם בעד אהרן הוצרכתי להחפלל אנכ מה שהתנפלותי עליכם:
ואת חטאתכם אשר עשיתם את הענל לקחתי ואשרוף אחו באש
 ואכת אתו טחון היטב עד אשר רק לעפר ואשליך את עפרו
 אל הגחל היוור סן החר יחכן לפרש ע"ד מאמר רז"ל שברקם

קיצור תורת פרישת עקב משה אלשך קעה

כסומוט ועשה בו מעין הסוטה שהיה בהשקאה מ'ד יסודות מיכ
ממימי הכיור מארץ מעפר המשכן אש שמו יחכרך אש אכלה למעלה
מיסוד אש ומיסוד הרוח טומאה הנעשה בעון . ואם בא הענין
שהביאה עצמה אל קנוי וסתירה לא אל שכבת זרע היה הרוח הטומאה
קל והיה סם הגמחק מכניע את רוח טומאת העון הקל עד שאין צריך
לומר שלא חמת כי אם אדרבה ונקחה וגורע זרע שהיה השם לטובתה
כנראה מרז"ל להטיל שלום בין איש לאשתו . אך אם שכב איש
אותה היה רוח הטומאה מעון שולט בכל ד' היסודות וצכתה בטנה
ונפלה ירכה כי גם יסוד האש לא היה מוצא עוד כננו אש השם אש
אביה מפני העיון והיה נכנע גם יסוד האש שבו ואם לא נטמאה היר
השם זה לעזר ולהועיל נגד העון מה שהביאה עצמה לירי קנוי
וסתירה . ועל דרך זה יתכן בהשקאה העגל שהיו הטיס מהנהל
ועפר העגל שנשטחן עד אשר דק לעפר ומעין יסוד הרוח הוא רוח
הטומאה ואש של מעלה קדוש . כאומר באש בקמץ הכית באש
הירוק שלמעלה כרי שלחוטא יפנע בו כח העון בהלאת טומאת
אשר דבקה בו בהעוותו והוא ימיחנו כאומר וחמונג ביד עינינו ואשר
לא חטא גם שיהיה בו שלא מיחה בחוטאים תהיה אש שן השמים
לעזרו שלא ידבק בו טומאה מן החרם אשר בעון ההוא :

עמך

ונחלתך אשר פירית כגדלך אשר הוצאת מטצרים ביד
חזקה . יתכן לפרש ע"ד מרז"ל על פסוק הכלים נפלו לי
בנעימים אף נחלה שפרה עלי וקראם נחלה על כי לעולם הם לו
פחכרך שלא יחליפם כאומה אחרת והוא הענין על פסוק כהנחל עליון
גוים יצב ובולח עמים בו כאשר כתבנו למעלה כהנחל עליון ע'אומות
לע' שרים שעם מכפר ההוא למען הפיס דעת החיצונים כנגד ע'נפש
שהיה עתיד להכניס בסצרים הקדים ונתן לחיצונים ע'אומות אומות
שלימה על כל איש משבעים נפש וזהו יצב גבולת עמים למספר בני
ישראל . כאופן שאין פדיון גדול מזה וזהו אשר פדית כגדלך ועם כל
זה בעת ההוצאה הוצרך יד החזקה על היוחס עם כבוד עון כמשרז"ל
על פסוק לקחת לו גוי מקרב גוי לא נאמר בו וז'א אשר הוצאת ביד
חזקה : זכר לעכרך לאברהם ליצחק וליעקב יתכן לפרש
ע"ד הנמרא כבא מציעא' שאמר אליהו לא בא אל היציבה כי
נתעסק להקים את אברהם להתפלל ואח"כ להקים את יעקב ואמרו

קיצור תורת פרשת ראה משה אלשיך קפג

ה' אלהיך כו' למען תלמוד ליראה את ה' אלהיך יתכן לפרש ע"ד שאמרו חז"ל בן לוי שקירש אשה במעשר ראשון וישראל במעשר שני שלו אינה מקודשת כי לה' הוא ומשלחן גבוה הוא אוכל ולא הורשה כי אם לאכול ולשתות לברי' נמצא בזה החי' יתן אל לבו כי עבד מלכו של עולם הוא ומשלו הוא אוכל ובוה' לא יפוש מליראה את ה' תמיד והוא למען תלמד ליראה את ה' אלהיך :

ונתת בכסף וצרת הכסף בידך ו"ל ע"ד הנהגה ממעות הקדש מעל ב"ע"י הקדש מקנים בו קדושה • שהוא מעין גבוהת יונה באומר ונגוה נהפכת ע"י השוכה מטומאתה לקדושה וכאומר בפסוק לעשות בזהב ובכסף ובנחושת ולא אמר מזהב ומכסף כו' כי ע"י הקדיש אותם ועשורת מהם בלי הקדש מקנים קדושה ואיכות במתכות • והקדושה אשר חלה בכסף הלז עומד לשמור לו כל יתר כספו כי מלח ממין חמר • וז"ל ונתת בכסף כו' לומר כי על יד התמים קדושת מעשר בכסף אתה נותן מתנת ויתרון באיכות הכסף עצמו ולא עוד שע"י כך יתקיים לך כל כסף בידך וצרת הכסף בידך שתהיה כצורך וקושר הכסף אשר לך בידך שהוא ברשותך שיהיה כל הכסף אשר בידך בצרור וקשור בידך ורשותך כל ימות מסך כי זכות זה ישמרנו לך :

ואכלת שם לפני ה' אלהיך ו"ל ע"ד שלשה שאכלו על שולחן אחד ואמרו ד"ת הם כאלו אכלו משלחנו של מקום מה שאין כן אחד לבר אינו כן לו"א ואכלת שם לומר כי גם תהיה יחיד יהיה לפני ה' אלהיך בלומר שתאכל משולחנו של מקום בענין לאכל לחם לפני האלהים :

למען וברכך ה' אלהיך בכל מעשה ירך אשר תעשה • והוא ע"ד מאמרם ז"ל על פסוק ישב עולם לפני אלהים כאשר נזכרהו בס"ד כי הוא יתברך חפץ לזכותונו בתת לעני למען נתברך על ידו • עיון בפסוק כי פחוח תפתח כו' :

את הנברי הגש ואשר יהיה לך את אחיך חשמת ירך • יתכן לפרש בי הנה רז"ל קבלו שאין פסוק זה מדבר בפרטות שנת השמטה כי אם בכל שנה וכדברי הרמב"ם ז"ל בהלכו מלנה וי"א מכאן שהנוגש בעל חובה עובר בעשה כי לאו הבא מכלל עשה עשה מאוסר הנברי חגש מכלל של ישראל לא חגש ויהיה הענין לפי דרכינו כל תאמר הלא רב עתה חרף ירי מלנוגש אך אם מפלי ננוש אותו יתן לי למה אני משמט ולא אקח מידו לו א הלא

לו מה לא קמו כאחד והשיב אם היו מתפללים כאחד היה מיד תחית
 המתים כהוכירם ועדיין אין זכית לישראל ע"כ היה מתפללים זה אחר
 זה כי זכות מעשה שלשתם עושה רושם להתקבל מיד ולזה אמר זכור
 לעבדיך בו שהוא שיוכור אחסם כאחת למען תתקבל חפלתינו מיד :
אל חפן אל קשי העם הזה לעומת זכות אברהם שהקשה ערסו
 נגד נמרוד ואלהיו : **ואל** רשעו לעומת זכות יצחק
 שנשט צווארו ע"ג המוכת במתכוון והב עברו ע"ו במיוד ויכפר

שחיתו בסבין נגד סייף שהיו חייבים כעיר הנדחת :

חטאתו לעומת זכית יעקב שהיה גולה רוב ימיו אמר **אל**
 חטאתו שהוא שונג המיחסות אל עינש גלות :

ואל

פסל

לך שני לוחת אבנים כראשונים ועלה אלי ההרה ועשית
 לך ארון עץ פי' רש"י ז"ל פסל לך ואח"כ ועשית ארון ואני
 עשיתי ארון תחילה ככשאבא והלוחת בידו היכן אחסם ולא זה ארון
 שעשה בצלאל כו' קשה למה שינה ח"ו מאמר ה' ואם לא צורה
 הק"בה לעסירת ארון היכן היה נוחנים אך יתכן לפרש דמשה היה
 לומד בפסוק זה שיעשה תחילה ארון וע"ד מאמר ז"ל ועשית לך
 ארון עץ . הוררו בזקן ששכת תלמודו מחמת אונסו כי לוחת ושכרי
 לוחת היה מנחי בארון ואמר ושמתם בארון חזור אל הראשונים
 אשר שבר וע"כ עשה ארון טרם ועלה ההרה לשים בו השכרי לוחות .
 אגם הוא יתברך מענוהנותו לא חשי על כבוד הלוחות שהיה
 מעשה ידיו לומר שיקדימו בשבילם לעשות הארון כי אם יעשה
 בשביל השניים אשר פסל משה אלא שאח"כ אנכי הליחותי ההם
 ישים גם השכרי לוחות בארון אז ראה משה כי אדרבה ראוי לשים
 ק"ו אם הוא יתברך עושה ענוהו ומתגם אדם ילוד אשה . ע"כ
 עשה את הארון מעשה אלהים מעתה ואח"כ שם עמהם את השניים
 וזוה לא שינה ח"ו מאמר ה' רק לפי מן ועשית לך ארון עץ דקאי
 על הלוחות שעשה משה וק"ו מעשה ידיו השכינה :

ואפסול

שני לוחת אבנים כראשונים ואעל ההרה ושני הלוחת
 בידיו יתכן לפרש ע"ד מאמר ז"ל ששני לוחות היה
 אורכס שעה ורחבם ששה ונבהם ששה מה שאין דרך הטבע ליקח
 איש שתי אבנים כאלה כיד אחד אך אמרו רז"ל כי הלוחות הם רסו
 אל האדם כי אמרו רז"ל הוררו בזקן כו' כי לוחות ושכרי לוחות היו

קיצור תורת פרשת עקב משה אלשיך קיצו

מונחים בארון ע"כ היותם אורכם ששה ורחבם ששה וגובהם ששה
 הרי י"ח כמספר שיעור מידת האדם ה"י טפחים והנה הוא יחברר
 הזמן כמדת זו מרובעת ואורכן ורחבן וקומתן ששה טפחים שהיו
 בראשוני' והנה מדול' אמרו שנחששו משה מפסולת הלוח' ולכארה
 יש להקשות שיותר טוב היה שארית מחצב הסלע שממנו חוצב
 האבנים אך לא היו רק שתי אבנים כמדת ראשונים אחר שפסלו
 אותם כי הוא יחברך שלח אותם מן השמים רוחניים מעשה אלקים אך
 היה עליהם מלבוש נשכי מעין עולם השפל כאשר חהי הנפש הבאה
 מלמעלה בחוץ חומר הנוף ואח"כ צוה את משה יפסל ויקלף קליפות
 המלבוש ויהיה כראשונים בשעורם ובאיבת רוחני קודם שראת
 האוחיות פורחת שנשארן ככדות בידם כנשמה בגוף האדם כשהוא
 הי' נושא את עצמו ועל יד הפיסול זכים הם כראשונים בשעורם ובאיבת
 רוחני קודם שעל יד עלות אותם ההרה נודכבו לרוחניות פראשונים
 ולזה אומר ואפסול כו' כראשונים ואעל ההרה ושני הלחת בידי בגד
 אחד שהיו רוחניות וע"י כן הוכנו שויכתיב על הלוחות כמכתב
 הראשון את עשרת הדברים אשר דבר ה' כו' :

מתוך

האש והוא מחו"ל במדרש חיות כי הדברים שיצאו
 ספיו יתכרך היה מדבר ס כל א' עם כל אחד מישראל
 ואומר לו מקבלני את עליך כו' מקבל אלהותי ואומר הן מיר היה
 הדיבור נחקק על הלוח שנאמר קול ה' חוצב להבת אש וזה
 יאמר פה שגם בשניים היה הכחב מאיבת מה ששמעו מתוך האש
 שהיה רוחניות ויתחכם ה' אלי כו' ואשים את הלוחות בארון
 אשר עשיתי לכה' וזונו עיניהם מהלוחות ויחייבו את ראשם :
 ויהיו שם כאשר ציוני ה' שהוא צוה יהיו יחד עם שבתי לוחות
 כמדובר למעלה על אומר ושמתם בארון ועל כן אמרו רז"ל כי
 הלוחות רמו אל האדם כי עשה מן הלוח' משל ומליצה לענינים
 כי אחר שיבור לוחות ראשונות חשב מחשבות לעשות בשניות
 דוגמת אשר יקרה לישראל והוא כאשר קרה ללוחות ראשונים
 שנשבר איכותם כן יהיה לישראל כשנשבר איכותם והוא כאשר
 שלח הוא יתכרך שתי לוחות ספירות והלכישם גשמיים ומשרת
 פסל מלבושם והעלם שמימה מכלי לבוש ושם הוסיפו על
 רוחניותם והוכנו לה' שכתב בגודל רוחניותו יתכרך בהם :
 וישלחם לארץ זכים כנפש בגוף כן האדם שהנמש איש שלא

הוא יתברך מלמעלה ילנישנה חומר הגוף כחלאת זוהמת נחש וכן האדם על יד עבודת אלקים • יפסל ויקלף קליפת הגוף אשר הנפש מלובשח בו והנפש תעלה שמימה אל אלקים אשר נתנה ושם תקנה אור ובהירות עצים מאור וכאשר הלוחת אח"כ ירדו לארץ עם רוחניות כהיבחס כן לעתיד אחר התחיה תרדנה הנשמות והגופת טהורת כמאמרם ז"ל כי הק"בה יעשר להם כנפים כו' שנאמר יעלה אבר כנשרים כו' כי גם שיהיו בגוף ונפש יהיו כמלאכי שרת שש כנפים לאחר ע"י מה שאדם עמל בתורה ומעשים טובים בעולם הזה וישוב יתקרב אליו יתברך גם בגוף ונפש כאשר היה בחורב שפסקו זוהמתן ויהיה חרות א"ת חרות אלא הירות כו' :

בפעם

ההיא לא אבה ה' השחיתך יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל שאמר משה להק"בה אמרת אלי הרף ממני וכי תופש היית כך לא אמרת כרי שאהזיק כתפלה באופן שלא מלכו אמר ואשמידם כי לכו יתברך היה אז שלם עמכם ויצדק אומרם בפעם ההיא :

ועתה

ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך יתכן ליושב קושית הרי"ף בע"י ברכות אמר רבי חנינא הכל בידו שמים חוץ מיראת שמים שנאמר ועתה מה ה' שואל כו' • אמר יראה מלתא זוטרתא היא והאמר רבי חנינא משים רשב"י אין להק"בה בבית גנוזי לא אוצר שליראת שמים שנאמר יראת ה' היא אוצרו • ומשני אין לגבי משה מלתא זוטרתא היא משל לאדם שמבקשים ממנו כו' ומקשה למה לא הקשה שני כתובים כתוב א' אומר כי אם ליראה וכתוב א' אומר יראת ה' היא אוצרו • ונראה לפרש ע"ד מאמרם ז"ל במס' שבת פ' במ' אמר רב בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונחתה באמינה כו' ואמ"ה אי יראת ה' היא אוצרו אין אי לא לא משל לאדם שאמר לשלוחו העלר: לוי חישין לעלייה הלך והעלה לו אמר ליה ערבת בהן קב חומטין אמר ליה לאו אמר לוי מוטב לא הצלית ופי' המהרש"א ז"ל דהיינו להעלותן אין להם קיום לאוצר אי לאו חומטין ה"נ ביראת ה' נתקיימו כאוצר הזה • ובה נבוא אל הענין הכתובים לא קשו אהרדי שיראת חטא מלתא זוטרתא וז"א כי אם ליראה • ומה שאמר יראת ה' היא אוצרו היא יראת ה' הנמשל לקב חומטין מקיים האוצר • אמנם השתא

קיצור תורת פרישת עקב משה אלשיך קעז

שאמר משום רשב"י שאין להק"נה כבירת גנויו אלא אוצר של יראת שמים. קשה כו' ומשני כו'. וכדרך אחר ישבתי ע"פ האלשיך בישעיה ל"ג ולא רציתי להאריך ועיין בגליון החיבור זה שכתבתי שם:

ועתה

ישראל כו' יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל אמר רבי חנינא כו' ומשני אין לגבי משה מלתא זוטרתו משל למי ששואלים בלי גדול ויש לו דומה ככלי קמץ. והנה בכתוב מדבר אל ישראל ומשני לגבי משה. ויתכן לפרש ע"ד הפסוק הקודם. שאמר הק"נה למשה קום לך למסע העם ויבואו ויירשו את הארץ כלומר הם יבואו ולא משה וזה יורה שחביבין ישראל לזה אומר ועתה ישראל שאחם מעוהדין לרשת ולא אני שאצלו מלתא זוטרתו היא ואיני נכנס כנס. ולכל תאמר הלא נהפך הוא כי כל הגדול סחבירו יצרו גדול ממנו לזה נשא המשל כו' כלי גדול ויש לו כו' שאינו כבחינת שקשר. על היותר גדול להביא יצרו עד דכא. רק בבחינת מה שכבר יש לו. והשיבו זה דרך רז"ל על קושיא הלז וזה שאמר משה ועתה ישראל שחביבין ממנו שאחם באים לרשת ולא אני ומר"ה' אלהיך שואל ממך כי אם ליראה מלתא זוטרתא. בין בהתנהגו הוא יתברך במידת ה' שהוא רחמים בין מהיות בבחינת מה שהוא אלהיך שהוא מידת הדין תירא ממנו אם ישמיע לך טובה תירא שמא יגרם החטא. ואם במידת הרגו אל תחשוב כבר פרעת חובך אל תקוץ. והורה על מצות שיש בין אדם למקום אמר ליראה את ה' וכין אדם לחבירו שדרכו יתברך לוטר ויראת מאלהיך אמר אלהיך וביראה הכלול מאהבה מדבר כאומר אח"כ וללכ' בכל דרכיו לאהבה כו':

הן לה' אלהיך השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה. פי' רש"י ז"ל הן לה' אלהיך הכל' ואע"פ כן באבותיך חשק ה' פי' הכל. יתכן לפרש ע"ד מרז"ל כי אל' ה' ופי' ת' הס' יו' ד' כו' מה שאין כן לאות ה' א שאין לה בת זוג. וכן הגו' כי יו' ד' עם צד"ק מאה וכו' נשארה הגו' משוללת בת זוג. וישראל אין לה בן זוג כ"א הק"נה שנמשלו ישראל כיונה. כו' והק"נה אין לו זוג כי אם ישראל כדכתיב את ה' האמרת היום וה' האמירך היום וע"ד מאמרם ז"ל שהצדיקים מקיימים את העולם שנכרא בעשרת סאמרוח שהם ג' עולמות עולם הגלגלים ועולם המלאכים שהם השמים עולם הגלגלים ושמי השמים והארץ עולם השפל ונמצא הצדיקים

קיצור תורת פרישת עקב משה אלשיך

הצדיקים המקיימים כאלו נעשו שוחף להק"נה במעשה בראשית וא' משה דברים שקדמה לעולם הוא האבות שאלמלא הן לא ברא את העולם כי בנפשותם של צדיקים נמלך וברא את העולם ועל חשק האבות בזעזעיהם הטובים שע"י כך מוצא בהם הוא יתברך יחס עמו לאהבה את השמים ושמי שמים שאם לא היתה האבות הצדיקים שהיו שומרי תורתו חוקת שמי' וארץ לא שמתי וזה יאמר הן שאין לו זיווג כך השמים ושמי שמים נו' אינם סתחברות ומשהוות ח"ו רק ע"י ישראל שאינם מוכנן לאל אחד וכמו שהן אין לה בן זוג כך ישראל אין להם בן זוג רק להק"נה והק"נה אף שיש לו שמים ושמי שמים ויש לו הכל כפי' רש"י ז"ל אינם בן זוג הליל' רק באבותיך חשק ה'מן הכל כי מן אבותיך נמשך האהבה לאהב את העולמות אשר הקנו בהם ע"י מעשים הטובים • ותורתם :

האדנים

יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל שהיו האומ' אומרי'

בהיות ישראל כמדבר אין אלו אלא אלהות

משחמשיין בעמוד חענן ואש ומוקפים ענני אש והו' מאכר הוזהר על שאלת עכו"ם אחר על פסוק מי בכל חכמי הגוים ובכל מלכוכם • מאין כמוך וכי בחכמי ישראל יש כמוהו • והשיבו לו בחכמי ישראל יש עושים מה שהוא יתברך עושה בענני שמש בגבעון דום • ודומה שמ"ר ע"ה הכניע שר הים שר מצרים וזה יאמר כי ה' אלהיכם הוא אלהי אלהים כי ישראל נקראים אצל אומות אלהות וז"א ואדני אדונים כי ישראל מכניעים שרי מעלה שהם אדונים וישראל יקראו אדונים ומזה יוון ע' בעולם שהיא יתברך בהיותו אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדוני אדונים :

ובשמו

תשבע כמשו"ל על יוסף ובוטעו שנשבעו ליצרם שלא

לעבר על דת • ושמרת משמרתו נו' ומצותיו כל הימים • יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל שהיה אומרים אשרי זקנותינו שכיפרה על ילדותנו וטובי' היו האומרי אשרי ילדותינו שלא ביישה את זקנותנו וכשארז"ל על פסוק אשרי נשוי משע' נו' שאמ' דור אשרי החוטא ושב אך טוב ומאושר אשר לא יחשוב לו ה' עון ולא הוצרך לחשובה וזה יאמר ושמרתו נו' ומצותיו כל הימים כלומר כל ימך בכשרון ולא שהתא ותשוב :

לממר

השמים תשתה פים ולכאורה מילת מים כמיוות ויתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל כפרקיר' אליעזר כי

קיצור תורת פרשת עקב פשה אלשיך קעח

מים עליונים זכרים וזחחונים נקבו ועל יד שניהם מולויה הארץ כזרע איש ואשה כד"א כי כאשר ירד הגשם והשלג כו' והולויה • ובב"ר אמרו כי אין מים עליונים יורדים טפח שאין מים תחתוני עולים טפהיים שאם לא כן מה יעש' סרן של שקמה וכמה אילנות ששרשן עמוק הרב' והגשמים נכנכים ג' טפחים בלבד וזה שאמר הכתוב תהום אל תהום קורא לקול כו' וזה יאמר למטר השמים שהוא הכנה למטר השמים שיבא לכך תשתה תחילה מים שהוא מתחתונים העולים וכזה אין מילת מים מיותר כי אינו מהמטר הנזכר רק ששותה מים לבא עליהם מטר השמים :

עיני ה' אלהיך מרש"ית השנה ועד אחרית שנה • פי' רש"י ז"ל מר"ה נידון מה יהא בסופה ולכאורה דברי רש"י כסותרים שפי' על תמיד עיני ה' אלהיך בה לראות מה יהא צריכה ולחדש בה גזירות עתים לטובה ועתים לרעה כו' כדאיחא בר"ה ובגמרא יש מחלוק' אם האדם נידון בכל יום או בר"ה בלבד ויתכן לפרש • ע"ד מאמרם ז"ל במדרש הזית כתוב א' אומר עין ה' אל יראיו וכתוב א' אומר עיני ה' אל צדיקים אלא כאן כשעושין רצונו של מקום • ומירושו כשעושין רצונו בשתי בחינו' מביט בצדיקים להטיב בעין הרחמים ובעין הדין וכשאינ עושין רצונו • מביט רק בעין רחמים • ועל שניהם יאמר תמיד עיני ה' אלהיך המתנייחסות אל ה' שהוא רחמים והמתנייחסת אל אלהיך שהוא דין שמר"ה נגזר ולא ישחנה על יד מעשה ער ר"ה הבאה רק מרשית כלומר כי גסר"ה שהוא ראשית השנה יהיה חסר טובה כנרמז בחסרון האל"ף תעשה השנה מלאה בשני ההין ע"י זכות שאחר הראשית ואחר שנתמלאה בזכות • אפשר ישחנה ע"י עון ויהיה האחרית שנה בלי ה' ראשונה • כי באו נידונים בכל יום וזה שפי' רש"י תחילה עתים לטובה כו' מרשית לפי שהוא חסר פי' רש"י מר"ה נידון מה יהא בסופה ר"ל אם יהיה חסר יהיה לבסוף מלאה כמו מילת השנה שהיא בסוף מרשית ואם שיתמלא בזכות ואפשר ע"י עון ישחנה יהיה חסרה ככו שנה בלא הא ראשונה הנאמר בסוף אחרית כי באמת באו נדונים בכל יום והמחלוקת נכזרא באי' ועל פי זה ישבתי איזה קושית בגמרא בר"ה רף ט"ז ע"כ ולא רציתי כאן להאריך שאין כוונת המלקט בזה הספר :

א והיה

קיצור תורת פרישת עקב משה אלשיך

א ויהי אם שמעו כו' לומר הנה כלל גדול בדרך שיחשב לך כשמוע את כל המצות והוא והיה אם שמע אל מה שאני אומר לך בזה חשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם כאלו את כולם חשמעו כך חשב לך ולא עוד אלא כאלו לא תשמעו רק מה שהן מצותי לשמן. ומה הוא הדבר שנשמעו אותו הוא כשמעכם את כולם הלא הוא : לאהבה את ה' גו' והוא שתשימו נגד עיניכ' בענין המצות לקבלן ע"מ שלא לקבל פרס רק

לאהבתו יתברך וזה במהשנה בדיבור וכמעשה • במחשבה היותר נבחרת והיא לאהבה את ה' אלהיכם שהו' המחשבה וברבור הוא : ולעברו בכל לבכם ואמרו רז"ל איזה עבודה שבלב זו תפלה • הרי דבור : ועל המעשה אמר : ובכל נפשיכם שהוא למסור נפשו על מצותיו שאין מעשה גדול מזה והן כלל גדול כי האיש אשר שלש אלה בקרבו על כללות עבוד את ה' הרי הוא לפניו יתברך כשומע ומקבל אח מצותיו והמצוה אשר יבא לירו יעשנה בוודאי : **ב** ונתתי מטר ארצכם כו' דרך מתנה שגם הוא יתברך יעשה את שלו לא על דרך פרס שלא ינכה שכר שום מצוה בדבר כאשר הוא עשה שלא ע"מ לקבל פרס : ואספת דגנך כו' שלך מן השמים לפי מעשיך ואסיפה פרטיות איש לפי זכותו : **ג** ונתתי עשב כו' לבהמתך שהיא תאכל בזכותך שאתן עשב למה שחיא בהמתך ולא באתהפך שתאכל אתה בזכות בהמה : ואכלת ושבעת ע"ד הכתוב באומר ואכלתם אכול והללתם כו' כי במה שלא תצטרכו לאכל הרבה כדי לשבוע כ"א אכול ושבוע עי"כ והללתם את שם ה' אשר עשה עמכם להפליא ולא עשה עם הבהמות ושתאכלו בזכותם כי הרפה ובושה היא לעם האוכלים בזכות בהמה וזהו לא יבושו עמי לעולם וזה אפשר דגנך ולא דגן בהמתך אם היות אוכל בזכותן : **ד** השמרו לכם על הנוגע לכם :

קיצור תורת פרשת עקב פשה אלשוך קעט

ה וחרה אף ה' בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יכולה ואברתם מהרה מעל הארץ חטבה אשר ה' נותן לכם : ושמעתם את דברי אלה על לבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על ירכם והיו לטוטפת בין עיניכם : ולמדתם

ועל ירי זה תמשך : והשתחוויתם להם ע"ד מאמרם ז"ל טרם חורבן הבית עשו אלילים כמנין ימות החסה לעבוד בכל יום לא' ולא הניחו אפי' יום א' להק"ב. אמר הק"ב לא החשיבוני אפי' כקטניות הבאות באחרונה. וזה יאמר והשתחווית להם כלומר להם לברם ולא לי תלילה : ה' וחרה אף כו' שהוא הגרול במשחיתים : בכם שהוא בעצמכם לכלות אתכם ומה יעשה ה' הרחמן ועצר את השמים אך לא לגמרי : ולא יהיה מטר בעצם כי אם זילוף מה והוא מאמרם ז"ל על פסוק והיו שמיך על ראשיך נחושת שהוא שלא ימטיר לגמרי אך יהיה כנחושת שהיא מויע שהיא מידה של רחמים בצד מה : והאדמה כו' שאם לא תשובו אפי' מה שמובילין וזורעים בה לא תתן. ואברתם מהרה שתהיו אבודים מן הארץ הטובה מנורשים ממנה לגמרי אך לא אבודים מן העולם כאשר היה רצון חאף תחילה לעשות : אשר ה' נותן לכם. לומר לא נחלה שאין לה הפסק. רק מתנה לזה אומר נותן בחולם הגו' לומר שלא ניתנה בהחלט כי יתן ויחזר ויתן יתן בהיותם צריקים ויעביר בהעוונתם ויחזיר ויתן לרור מהור כי לא נשבע רק לתת לזרעם ולא אמר להנחיל : ושמעתם כו' תשימו דברי אלה על לבכם שהוא לעובדו במצות עשה בשני היצורים וזהו על לבכם : ועל נפשכם במצות לא תעשה אפי' יטלו את נפשכם : וקשרתם כו' כי עינא וליבא תרי סרסורא דעבירה העין רואה והלב חומר ואיברי' גוברים. וכשהלב קשור ורבוך בעבודת שמים אין פחד שימשך אחר מראה עיניו וע"כ הקרימה תורה ולא תתורו אחרי לבכם קודם ואחרי עיניכם וזה יאמר

מן יפחה לבככם מן השובע שאמרתי יפחה לבככם. כאומר למען תפוש ישראל בלבם שהו' בע"ז שהמחשבה מצרפת למעשה : וסרתם כי בזה אתם סרים לגמרי ממנו יתכרך וזה רמו טעם רבי"ע שעל מילת וסרתם לרמוז שהם סרים ממי שהוא ברומו של עולם וההסרה תחשב עבודה וזהו : ועבדתם אלהים אחרים בכח ע"י מחשב'

קיצור תורת פרישת עקב משה אלשיך

יאמר וקשרתם אותם לאות על ירכם כלומר שההא הקשירה על הקיבורת כי שם הוא הלב ונקרא זה על ירכם לרמוז מצו' עשה המתייחסות אל הירדים קשורת כלב שהוא בשני היצהרים למען שיעבור ומחשבתך לעבודת ה' ואה"כ מה שאמרתיו ועל נפשיכם שתקבלו למסור עצמיכם על

ן ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: ה' וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך: ו למען ירכו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם כימו השמים על הארץ:

מצות לא חעשה ויביט בעין שכלו אל בוראו שנתן נפשו בגופו • והוא עתיד ליטלה ממנו והנמול אשר ישולם לך כי ע"כ ינתנו התמילין שבין העינים על המוח הרוא' בשכלו את העולם העליון וע"כ נקראו פוטפת לשון ערי לומר כי אחר שהלב כבר משועבד אל עבודת ה' לא לפשא יהיה תת אדם נפשו על קידוש ה' כי אם לטטפס ועדי עריוס: ן ולמדתם והוא כי כל דבר ידבק במה שמתייחס אל מקום שיוצא משם • שאם יועיל להיות אות וטמפות לעבור את ה' • אוריעך שהקרמה זו תועיל גם ללימוד בניכם: לדבר בם בשבתך בביתך רצה לומר חוץ לבית הפרדש • שאם פגע בך מנוול זה משכיהו לבית המדרש אך בביתך ובלכתך בדרך • יהיה לדבר בם באופן כל המקומות יהיו לך כבי' המדרש וגם בשכבך ישלח תשלח את הנפש כי היא העולה מאתך אל אלהים אשר נתנה אל תפרד ממנה לא מתוך דברי תורה שמחוך כך זוכרתך למעלה לטובה וע"י דברי תורה מתרבת בקונך וכאשר תקום יערה עליך רוח ממרום אשר שאפה מלמעלה: ה' וכתבתם על מזוזות לזכור כי בעבר נרצע אתה לו יתברך לקיים כל הנזכור ותזכור בכואך לדבר בם בשבתך ובביתך וגם בצאתך חביט אל מזוזת שעריך לזכור בלכתך בדרך: ו למען ירכו ימיכם: כי בגלל הדבר הזה יזכו לבני חיי ומזוני • ועל הבנים אמר ולמדתם את בניכם כי בזכות מרה שושמתם את דברי אלה כו' תזכו ללמד לבניכם • ועל חיי אמר למען ירכו ימיכם • ועל מזוני אמר על האדמה כו' שהוא זכת הלב ודבש: כימי השמים על הארץ ע"ד מאמרם בירושלמי שהוא שני חיי אבות אלא שהן עורפות שתיים כי חיו תק"ב שנה ולחקן מאמרם זרז אמרו

קיצור תורת פרשת עקב משה אלשיך קפ

אמרו כי שתי שנים שלא הכיר אנבהם ארת בוראו ער השלישי אינם נמנים ויתכן ע"פ דרכם ז"ל כס' הזוהר כי כל הימים אשר הצדיק חי על הארצה ימיו חיים וקיימים ונגשים אף ה' בעת פטירת הצדיק כענין ויקריבו ימי ישראל ויקריבו ימי דוד למות כו' כי ע"י תורה ומצות חמיר ירכו ימיכם כו' ויהיו ימיכם וימי בניכם כימי השמים כו' שהם ח"ק שנה של האבות הנזכר והכוונה שיהיו ימיכם באיכות ח"ק שנה של האבות שהם חיים וקיימים ולא כשתי שנים העורפים שעדיין לא היה יהודי כי בשלישי שהכיר את בוראו היה מתגיר וכקטן שנולד דמי עוד יתכן לפרש ע"ד רז"ל שאמרו שאלמלא תורה לא היר שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי הוקת שמים וארץ לא שמתי וכענין אבי ע"י תורה ונ"ח ורכה ע"י תורה ובנימן הצדיק ע"י צדקה האריכו ימים אף דאחו סבני עלי כו' ואפי' מי שקצבתו מעוטי בשנים ירכו לו זרה יאמר למען ירכו כו' וש"ת האיך ע"י תורה ומצות יתקיים אדם יותר לזה אומר כימי השמים על הארץ שאינם אלא ע"י תורה כן ימי האדם:

פרשת ראה

ראה אנכי נתן לפניכם י"ל ע"ד מאמר ז"ל שהדבור עצמו היה מדבר עם כל א' וא' מישראל מקבלני ארת עליון כו' כי גם שרצה הק"כ"ה יעמדו יחד כולם כי אינו דומה המצות הנעשית ברוב עם לאשר הנעשית כמועטים • עם כל זה הודיעם כי אל כל אחד ואחד הוא יחברך נותן לו את כל תורתו וזה אומר ראה אנכי כו' לומר ראה נא והביט כל איש פרטי מכס מה שאני נוהן לפני כולכם כי גם שאתם כולכם מקובצים לשמוע כי השמיע ברוב עם זכותה מרובה עם כל זה עם כל יחיד אני מדבר וזהו ראה אנכי נתן לפניכם:

היום ברכה וקללה פי' רש"י ז"ל האמורות בהר גריזים ובהר עיבל • יתכן לפרש כי שם היו בעצמם נוחנים ברכה וקללה • אחר קבלת הארץ הטובה כאומר ונתת ארת הברכה כו' פש"כ קודם ביאתן לארץ וע"ד מדרש רבה ראה אנכי א"ר איעזר ששאמר הק"כ"ה הרבר הזה בסני באותה שעה מפי עליון לא תצא הרעות והטוב אלא סאליה הרעה באה אל עושה רעה והטובה אל עושה

קיצור תורת פרשת ראה אשה אלשיך

עושה טובה • ואיך יתכן לומר אנכי שהוא מורה שאמר הק"כ ברכה וקללה הא מפי עליון לא תצא הרעות והטוב • לזה פירש רש"י ז"ל האמורת בהר גרוויים ובהר עיבל שהיו בעצמם נותנים ברכה וקללה כי הם האומרי' ברוך אשר יקים ארור אשר לא יקום שהוא מפי מכהנים :

את הברכה אשר תשמעו פירש רש"י על מנת אשר תשמעון יתכן לפרש ע"ד מז"ל במדרש רבה על פסוק ראה נתתי לפניך היום את החיים כו' ובחרת בחיים שאמרו לא די שנותן לפנינו שני הדרכים כא' שמייעץ אותנו שנבחר בחיים ומן החימא למה זה צריך לייעץ מי ימיר טוב ברע • אך יראת האדם שבצבור את ה' יסורין יבואו עליו עם כל זה אל יקוץ כי אם יחזיק בעבודת ה' ויבחר בחיים אמתיים של עולם הנא שהם ע"י יסורין וזר: יאמר פה את הברכה אשר תשמעון ולא אמר אס תשמעו כאומר והקללה אס לא תשמעו אך הוא לרמוז לנו על פי דרכו עצת ה' אותנו שנבחר בחיים וזהו את הברכה אשר תשמעו כלומר הברכה היא אשר תשמעו בוודאי וזה שפי' רש"י על מנת אשר תשמעון וזה שצריך לייעץ בין יתנהג עמכם במידת הרחמים בין יתנהג עמכם כמדת הדין וז' א מצות ה' אלהיכם בין בתואר ה' שהוא רחמים בין בתואר אלהיכם שהוא דין אל תמוש ממוע אל מצותיו וז' א אשר תשמעו :

מול הנלגל יתכן לפרש מול המקום ששחחה שענה י"ד שנה של כיבוש וחילוק שהי' משכן בגלגל אצל אלונה מורה :
והוא כי שם נשבע ה' פעם ראשונה לאברהם לתת לישראל הארץ שנאמר ויעבר אנרם בארץ עד מקום שכס עד אלון מורה כו' ויאמר ה' אל אברהם לזרעך נתתי וזה שפי' רש"י ז"ל מול הגלגל רחוק מן הגלגל אלונה מורה פי' רש"י שכס הוא שנאמר עד מקום שכס עד אלוני מורה רצה לומר דקשה לרש"י למה אמר הכתוב מול הגלגל ואי משום שהיה משכן בגלגל למה לא בגלגל עצמו לז"א אצל אלוני מורה שכס הוא כו' כי נחר באלה שהם אצל אלוני מורה אשר שם נדר ה' הארץ לאברהם • כי רצה הק"כ בה תהיה שבוע זו כי ארור בו שבועה במקום הארץ אשר שם נדר ה' לתת לאברהם ולזרעו נתנה במקום למען יזכרו לקיים גם שבועתה שמקבלים במקום ההוא כאשר קיים הוא ית' שבועתו בארץ אשר נתנה במקום ההוא וקבלו על עצמם כאלה ששבועה

קיצור תורת פרישת דאה משה אלשיך קפא

ובשבעה שאמרו בתחילה בלשון כרוך בהר גריזים וארור כו
שבועה כלפי הרעיבל אצל אלוני מורה :

כי אתם עובדים את הירדן לבא לרשת את הארץ אשר ה'
אלהיכם נותן לכם יתכן לפרש ע"ד אשר למדוני רז"ל
בחלקם בין ירושה למתנה : כי ירושה אין לה הפסק עולמות
ומתנה יש לה הפסק כגודע בגמרא כי על הנותן לבלתי יורש
בלשון מתנה יכול לומר ואחריו לפלוני מה שאין כן ליורש כי
ירושה אין לה הפסק : וזה יאמר כי כו' לבא לרשת דעתיכם
לבא בתורת ירושה שאין לה הפסק באופן שתהיה ירושת עולם :
אך לא כן הוא יתברך עמכם כי אם אשר ה' אלהיכם נותן לכם
בתורת מתנה שיש לה הפסק שאם לא חצשו רצונו : וירישתם
אותה וישבתם בה אם תרצו שתזכו שתעשהו ירושה ע"י מה
ושמרתם לעשות כו' את כל החוקים והמשפטים אשר אנכי נותן
לפניכם היום :

לשכנו תדרשו ובאת שכה יתכן לפרש ע"ד מאמר ז"ל
כי בה' של מעל"ה מכוון כנגד בה' של מט"ה שנאמר
מכוון לשבתך הוא בה' של מעלה בזבול והוא מאמר שלמה בנה
בניתי בית זבול לך שבנה בנין של מטה כמו של זבול אשר לו
יתברך וכן אמרו רז"ל כי כשהיה הכהן משרת למטה היה מעלה
עליו הב"ה כאלו היה משמש בב"ה העליון וזהו פי' הפסוק נבואה
למשכנותיו נבואר : כאחד לשני משכנותיו והוא פי' הפסוק
ירושלים הבנויה כעיר שתוכרה לה יחדיו כי יש בירת המקדש
וירושלים של מעלה : מכוונת אל שלמטה ששם עלו שבטים
שבטי י"ה שמתייחסים אל שם י"ה הכולל כ' עולמות כי ב"ה ה'
צור עולמים א"ת צור אלא צר ולזה אומר לשכנו תדרשו שהוא
בשל מעלה : כמשו"ל מכוון לשבתך ששבתו לא חתייחס אל
בשל מעלה ובאת שכה כי בשכנו ממש אחת בא : שהבא אל
משכן של מטה הרי כאלו בא אל העליון כי ע"כ היו עומדים
צפופים ומשתחווים רווחים ולא אמר אדם לחבירו צר לי המקום
וזה שפי' רש"י ז"ל לשכנו תדרשו זה משכן שילה כי בימי משה
יהיה השכינה במשכן שילה מכוון לב"ה של מעלה :

ואכלת לפני ה' אלהיכם ושמחתם י"ל ע"ד ג' שאכלו
וביניהם דברי תורה שכינה שרויה ביניהם ופקודי
ה' ישרים משמחי לב כי כל אכילה ושתייה עושה רושם והשטן

קיצור תורת פרישת ראה משה אלשיך

מערנב השמה אך מתוך דברי חור' על השולחן ומשך שושמחתם
כי השם יתברך ישמחך וזהו ואכלת לפני ה' אלהיך מתוך דברי
הורה ושמחתם :

לשכן שמו שם שמה חביאו ית"ל ע"ד שהזכיר משה רבינו
ע"ה למעלה ג' בתים אשר התעתד לשכון י"ה אלהים
קוים אל בית האחרון שיכנה ב"ב והם שילה בית עולמים שבנה
שלמה והשני ע"י עזרא הסופר בית הראשון היה מכוון אל ב"ה
של מעלה כענין שכתבנו על בנה בניתי בית זכול לך והיה שלם
בכל הדברים כי היו שם ארון אלהים ויתר הדברים • עני שילה
במעלה וראשון לבית עולמים • ואחריו במעלה בית שני שחסרו
ה' דברים גדולים רק היווחו מכוון כנגד שער שמים ודרך הדרגתן
היחל משה כי אם אל המקום אשר יבחר ה' לשום שמו שם שהוא
מכוון לב"ה של מעלה וכאומר לשום רמו אל הבית שבנה שלמה
כי שלמה עם התיבה עולה כמספר לשום • ועוד אותיות לשום
כאותיות שלום כי על היור שלום בימיו אמר אלקים שהוא
יבניהו כמפורש ככתוב כי אתה לא תבנה הבית כו' והיה הרעת
נוטה רק בבית עולמים שהוא מכוון לשבתו אך לא בשילה • כי
אחרי כן ויטוש משכן שילה לזה אומר לשכן שמו שם כי משכן
שילה עם כללות ב' תיבות עולה למספר לשכן שמו כלומר במקום
ששמי שוכן עם שלא יהיה לשכנו העליון מכוון כבית הגזר
דהיינו בית עולמים עם שבלתי מכוון כנגד ב"ה של מעלה :

כי אם לפני ה' אלהיך האכלנו במקום אשר יבחר ה' אלהיך
בו יתכן לפרש הזהיר על בית שני כימי עזרא שלא תהשב
שרק שילה בית ראשון שלא חסר מהם דבר אך לא בבית שני
שחסר בה' דברים שהם עקרי הקרושה שלא תאמר בזמן בית
שני לא יקפיד הוא יהברך וגם הנמות יותר • לז"א כי אם לפני
ה' אלהיך האכלנו כי גם לא שלם הוא בה דברים הלא לפני ה'
הוא אחד שהוא מכוון לשבתו יתברך :

שמור ושמעה את כל הדברים האלה יתכן לפרש ע"ד
מאמרסו"ל על פסוק נעשה ונשמע שאצרו שהוא
דרך מלאכי ה' שבקשוחם מצותו יתברך תאביש לשמוע ציווי אחר
לעשות אותה • כד"א לשמוע בקול דברו שעושים דברו ומטים
אזנם לשמוע בקול דברו שיצוה למו לעשות עוד ומור: למדו
ישראל באומרם נעשה ונשמע שהוא נעשה מצותיך ונשמע
שתצונו

קצוות תודת פרישת ראה משה אלשיך קפב

שחצוינו יחזר לשמור זלעשות • וזה יאמר מה שמור אשר צויתוך
עד כרה ושמעת את כל הרברים וכוונתו יתברך עמנו להעלותנו
ממדרגת בן ארס אל חיותו מתרומת אליו כמאמר ז"ל • עתידים
צדיקים שיאמרו לפניהם קרוש וכן אמרו צדיקים עתידים ליקרא
בשמו של הק"ב כו' באופן כי מור ניקח להחנהג בחסידות
ובקרושה עד אין קץ • וז"א שמור ושמעת כו' לומר אתה ישראל
שמור דבר זה אשר צויתוך בבעל הי להעלותם במעלת אדם
קרושה כי קרבן לה' תעלינה ומזה ושמעת כי חבין כו' א שמעני
אדוני ומרה הוא אשר חבין את כל הרברים האלה אשר אנכי
מצותך בכל משנה תורה שגם כולם אין כוונתו יתברך רק על
דרך זה למען ויטבלך כו' עד עולם כי תעשה הטיב הישר בעיני
ה' הרואה ללבב :

כי מנסה ה' אלהיכם אתכם לרעת הישכם אהבים אתה'
אלהיכם בכל לבבכם יתכן לפרש ע"ד שאמרו רז"ל על
פסוק ומצאת את לבבו נאמן לפניך שאמילו חיצ"הר שלו נאמן
לפניו יתברך שהוא מאומר לבבו ולא אמר לבו • וזה ענין
הכתוב כי מנסה כו' אהכם כדי לרעת • שתרעון אתם הישכם
אהבים ה' בכל לבבכם אמילו בשני היצהרים כי יראה בעיניכם
כי אהבים אותנו בכל לבבכם שאם תבואו לידי נסיון תעמרו
קיימו באהבתו ושלא יהיה חיצ"הר עומד לנגדיכם באופן שתראו
שנכל לבבכם יחד הייתם אהבים :

ואת מצותי תשמרו ובקולו תשמעו י"ל ע"ד מאמר ר' פנחס
בן יאיר במדרש חזירת כי חסידות מביא לידי רוח
הקודש וזהו ואת מצותי תשמרו ובקולו תשמעו הוא קול רוח
קדשו יתברך • ורחמיך וחרכך כאשר נשבע לאבותיך יתכן לפרש
ע"ד הפסוק ומצדיקי הרבים ככוכבים כו' אמרו רז"ל שלא יהיו
בחמה ולבנה • שיש להם בושה • כאומר וחמרה הלבנה ובושה
החמרה כי אם ככוכבים שאין לחם בושר • וכן בכרכת העפר
את"ל שיהיה שפלים ועניים כעפר וליעקב נאמר ופרצת כו'
ונכרכו בזרעך כו' ואיך יתברכו אם לא בהיות זרעו צדיקים וז"א
הכתוב שתחת אלה רשעי' בני בליעל שהחרם תחרים כו' לפי הרב
יתן ה' וירחם עליך והרכך בצדיקים שהוא כאשר נשבע לאבותיך
שהוא על צדיקים כי כח אמר ה' לזרעך אחריך שהוא מיוחסים
אחריך צדיקים כמותך וכאומר כה יהיה זרעך :

בנים

בנים אתם לה' אלהיכם לא תתגודדו כו' למת יתכן לפרש

ע"ד המעשר שקרה לאשה ובנה: הררים בעיר א' ואישה אבי הנך ההוא בסדינה אחרת שאם יאמרו לאשה הלא בנך הלך חלף עבר אל ארץ שאביו שם כי הלא לא בכה ולא תבכה: כי תאמר הלא טוב לו עתה מאז היה עמדי בכל טוב אביו ואם בצד מה הראג על פרידתי ממנה הלא תשמח כי טוב לבנה עם אביו וזהו בנים אתם לה' אלהיכם ועל כן לא תתגודדו על מת כי בית ה' ילך כי אביו הוא וישמח בו וגם רמז באומר על מת כי על מת מצד עצמו לא יתגודדו אך על תורת חכם גדול מאוד המסתלק מן הדור האובדים אותו לא יאמר וכמו"ל בגמרא על רבי עקיבא שמירט זקנו והכר פניו כו' על סילוק רבי אליעזר הגדול ואמר באיזה דרך אתם בנים ומפרש כי עם קדוש אתה לה' אלהיך שהוא מפאת הנפש שהיא לה' אלהיך חצובה מתחת כסא הכבוד: לא תבשל גדי בחלב אמו:

עשר

תעשר ובסוף הענין אומר והלוי אשר בשעריך לא תעזבנו איך מתקשר אל חקודם יתכן לפרש כי לא יבצר מאיש שונה להרהר ולומר למה נפררו לויים וכהני' מישראל בתרומת ומעשרות והכהנים יאכלו משולחן גבורה ולא כן ישראלים לז"א שאשר רמותי לך במצות זאת לא תבשל גדי בחלב אמו עם ששניהם משורש אחד וממקום אחד ולמה יפרידם ה' זה מזה: אך אל תתמה אל החפץ כי אל רעות ה' והוא היודע לכן לא יקשה לך יתרון הלוי ועשר תעשר את כל חבואת זרעך לתת להם חלק בראש: ולא תשית לבך על יתרונו להרהר כי נכל דבר יש יתרונו ובחינות והדרגות ועל כן אל תקפיד כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' אך לא יעדרו הדרגות בקדושה זו למעלה מזו:

עשר

תעשר את כל חבואת זרעך היוצא שנה שנה והנך לפרש ע"ד רז"ל עשר בשביל שתתעשר זרה הוא ע"ד הכפל ולפי הפשט יאמר ע"ד משרז"ל במעשה שהיה כמי שהיה סמעט בטעשרותיו: גם ה' אסוף אסף את ברכתו ער שלא הוציא השדה כי אם מה שהיה מתחילה מעשר חבואתו זרה אפשר פי' הפסוק ואומר עשר פן מה שתעשר מתחילה את חבואת זרעך יהיה כל היוצא השרה וזה אומר שנה שנה כלומר שיהיה הולך ומחמט שנה שנה ער בא גדר זה כמעש' שהי': ואכלת לפני ה' אלהיך

הלא מלבר חשנה הזאת את הנכרי חגרש ולא את אחיך אף בשנת שאיננה שמיטה וא"כ במה חרע אימה שחייב את אחיך בשנת השמיטה על שאר שנים אם לא באשר חשמת ירך וז"א ואשר יהיה לך את אחיך חשמת ירך :

אפס לא יהיה בך אביון כו' . רק אם שמע חשמת בקול ה' אלהיך כו' יחכן לפרש ע"ד פירש רש"י ו"ל אפס כו' ולחלן הוא אומר כי לא יחדל אביון אלא בזמן שאהם עושים רצונו של מקום אביונים מאחרים ולא בכנס כו' ועל מיררכינו חשובתם זו בכתוב . והוא שאומר הלא צויתך את אחיך חשמת ירך כאמור למעלה והנח הלא דרכן של בני אדם שאפילו אשר לו מלא ביתו כסף וזהב . לא יוכל לסבול שילוד . איש ממנו ולא ישלם לו באופן שיתחמין לבנו על שמוט על כל בעל משה ירו ע"כ בא הכתוב ואמר מר . שאמרת לא אחיך חשמת ירך אל חראג על הדבר כי לא לעולם תצטרך למכר כי אין זה רק כהיות אביונים שיצרכו ללות אפס כאשר לא יהיה בך אביון . כי אז לא תצטרך להשפט ירך כי לא יצטרכו ללות ממך . באופן רק אם שמע חשמת בקול ה' אלהיך שהוא בזמן שישראל עושים רצונו של מקום שאם לא כן לא יחדל אביון :

כי יהיה בך אביון כו' פחות תפתח ארץ ירך לו יתכן לפרש ע"ד אמרו רז"ל שאל טורנסרופס ארץ רבי עקיבא אם הח"כה אוהב את העניים למה אינו מתפרנס משל למלך שגזר על עבדיו שלא יתנו להם לאכול המאכילם אותם אינם מורדים במלך . א"ל רבי עקיבא משל למלך שכעס על כנו כו' המפרנס אותו אין המלך מחויב לו טובה ודעת רבי עקיבא אפשר לפרש כוונתו ע"ד מדרש שוחר טוב על פסוק ישב עולם לפני אלהים . שאמר דוד ע"ה למר יהיה זרה דל חרה עשיר ישב עולם בדין להתחלק ההון בין הכל והשיבה רוח הקודש ואמר א"כ חסד ואמת מן יצטרוהו עם מי יעשו צדקה והן זאת הוא ענין הפקדה קודש הזה . באומר כי יהיה בך אביון כי האלהים עשה למען יזכו ישראל כפרנס על ידם עניי עמו וחוא כמשל דרבי עקיבא וזה אומר כי יהיה בך אביון כי אלהים עשה למען יזכו ישראל כלומר כך ובשבילך שתזכה על ידו כי על כן חלק מפרנסתו העדיף הוא יתברך בכנסי העשיר והוא מאמר הקנא . ארבע מדות בנוחני צדקה כו' והטוב מכולם שיתן ויחננו אחרים

קיצור תורת פרישת ראה משה אלשיך קפד

כי מירה הטובה שיתחיל הוא ויתן תחילה ואח"כ אחרים כי הוא על נד-בית יקום תחילה כי הוא יתחיל ולא כנדיב על נדיבותו יעץ שרוא ייעץ לאחרים שיתנו תחילה ואח"כ יתן הוא רק היא יתחיל ולזה יאמר כי פתוח לומר אם צורך העני הזה פתוח שצריך לקחת בתורת צדקה אל יהיה באופן שיהנו אחרים ולא אתה או שיפתחו אחרים תחילה כ"א תפתח את ירך לו ואם הוא צורכו ללות שהוא עכש

חנכיטנו אתה כו' עד די מחסורו:

וראה

עינך באחיד האביון ולא תחנן לו ויחנן ל' ע"ד מאמר ז"ל כל דמצילים עיניו מן הצדקה הוא כעובד ע"ז נאמר כאן עם לבבך בליעל וימטר להלן יצאו אנשים בני בליעל כו' ולא דג שמעלים עיניו רק וראה עיניך שמשול בו עין הו ע שיאמר כשהאנה על כה שלא יתן לו הלא האביון זה בריא ושלם בניפו ואם לכת אטוץ הוא מכני וישכור עצמי כפועל וז"א ורעה ולא תחנן לו:

וקרא

עליך אל ה' והיה בך חטא פי' רש"י ז"ל והיה בך חטא סמ' אפילו לא יקרא א"כ למה נאמר וקרא עליך כמחר אני ליפרע ע"י הקורא יוחר טבי שאינו קרא ויחנן לפרש ע"ד כי ככל המוסר דין לשטים על הכירו הוא נענש תחילה וע"כ יעלה על רוחך הא מוכרח האביון לשתיק שאם יקרא עליך אל ה' יהיה נענש תחילה לזה פי' רש"י והיה בך חטא סמ' אפילו לא יקרא ופריך רש"י ז"ל א"כ למה נאמר וקרא עליך שאם אפילו לא יקרא יהיה בך חטא ומשני ממחר אני ליפרע ע"י הקורא דע לך כי והיה בך חטא ולא בו אף בכל המוסר דין הוא נענש תחילה אך במטה לחם אשר חשבר לו שלם יוכל לסכול ואין ארכ נחפוס על צערו והעונש הראוי תחילה על המוסר דין יבא עליך וימחר לפרע ע"י הקורא:

נתון

תתן לו יחנן לפרש ע"ר שכתבנו אם הק"ב אהב את העניים כשאלת טורנוס רופס למה אין מפרנסם והחשיבה כחשובת רבי עקיבא שרצה הק"ב לזכות העשירים ונתן חלק העני לעשיר נוסף על חלקו ומשל העני נתן לו וזה יאמר נתון לומר הנחון שהוא עלי לעלות מונו נתון לו כי הלא משלו אתה נתון לו וע"ד מאמרם ז"ל יחנן לפרש כי אפילו עני המפרנס מן הצדקה אם יתן צדקה ידחיק לו הו"א יחנן ד וזה יאמר נתון אם אתה חצט"ד נתון לך עם כל זה חתן לו וז"א ולא ירע לבבך בתתן לו כי גם אחת

עני כי הלא בגלל הרבה הוה יביכך ה' אלהיך • והוא ענין ועניניך
לא אעניך עוד :

כי לא יחדל אביון מקרב הארץ על בן אנכי מצורך לאמר פתח
תפתח אחיך לאחיך לעניך ולאבינך כארצך פי' רש"י ז"ל
לאחיך לעניך לאיוה אח לעני לעניך לטון עני אחר הוא אבל ענייך
בשני יודי'ן שני עניים ויחכן לפרש פי' רש"י ז"ל רלעול בכחוב הקודם
נאמר כי יהיה בך אביון מאחד אחיך פי' רש"י אחיך מאביך שקרוב
קרוב קודם מאחד שעריך עניי עריך קודמים לעניי עיר אחרת בארצך
של עיר אחרת וע' זקשה הא הדעת כובלת להיפך כי יוחר מתן בסתר
חת לרחוק מלקרוב • אמנם רז"ל אמרו שיוחר מר' שהבעל הבית
עושה עם עני העני עושה עמו שהוא שעל יד העני נחנק והוא ענין שם
האיש אשר עשיתי עמו היום בועז • ולזה בא הכתוב להורות הטעם
כי לא יחדל אביון מקרב הארץ לתקון עניים ועשירים יושבים מרוב
ובהם • כי הוא יחברך חסחקן העולם ומוסיף ממון העשיר חלק הרש
שמשלו יחן לו וע"כ החושב מחשבות מתקנו כאחיה וקרבות במקום
היותר קרוב • וע"כ גם אתה הלך אחר המדה זו לבקש חקונך
ותהילת תחן לקרוב קודם וזה שפי' רש"י ז"ל לאחיך לעניך לאיורת
אח לעני שלעניך נאמר ביו"ד א' שאם היה פרושו לעניים אחרים
יהיה כתוב בב' יודי'ן לשון רבים דקאי על עניים הרחוקים והיה רחוק
התיקון כי לא יתכן נתן תיקון הרש שכעיר אחרת ביד העשיר שכארץ
הזאת כי תרחק הרופתם כי אדרבה מקרב התיקון שיוזמן הנחנק
אל מחלגו ותחלה תחן אל הקרוב קרוב יוחר :

כי ימכר לך אחיך העברי כו' ועברך שש שנים יחכן לפרש ע"ר
טעם רז"ל למה לא ברא השי"ת כי אם אדם אחר כהחיומו
לברא העולם למען הודיע כי איש אחד בטוב כחירחו יכול לקיים
העולם כי צדיק א' יסוד עולם • והוא מאמר רבי מאיר כל העוסק
בחורה לשמה כל העולם כדאי הוא לו וע"כ כל המקיים נפש א' כאלו
מקיים עולם מלא • כי כל העולם כדאי הוא לו • ומה אפילו חבזוי
ונמכר לעבר המקיימו כאלו מקיים עולם מלא • וע"ד רז"ל כי ידבר
על הנמכר מחמה עוני והנה על פי הדברים האלה אפשר כי עבדך
יהיה טוב מטן על פי טוב כחירחו ואיכבת חוכל וראית כי רב עבד
צ' עיר באיכות • ע"כ אינו אומר לך לא יעבוד כי אם שש שנים • כי

קצור חורח פרישת ראה משה אלשיך קפה

אם ועכירך שש שנים לומר מרה שהוא עובד הוא חידוש וש"ח כי קניתי קנין כספי. הנה מצד אחר חנני מעיר לך אונך שאין קנין כלום והוא כי בשביעית תשלחנו חפשי מעמך לומר מעמך חפשי אך לא מאדוניו אמית הוא הק"ב כי לו בני ישראל עבדים כי המיד הוא החת אדוניו יחברך שמו:

וכי השלחנו לו מעמך לא תשלחנו ריקם יחכן לפרש ע"ד כל העומד לגוזל כגוזל דמי ואם תשלחנו ריקם לא יקרא חפשי כי אצטרך לחזור ולמכור עצמו כי כל יגיעו בהיותו עמך היה לך נמצא אחת מוציאו ב"חי חפשי כי ישתעבד מיד וז"ל הענק חעניק כו':

הוצאך ממצרים לילה י"ל שבליילה זמן שליטת חיצונים וכנודע מרז"ל כי שרו של מצרים מצרים שמו כמו שנאמר וירא ישראל את מצרים מח' מחים לא נאמר וז"ל מצרים לילה שהוא מהסר מצרים הוציאתך לילה:

למען חזכור כו' כל ימי חיידך יחכן לפרש שתחילו לרמוז אשר יצית האיש על לבו חשבעת ימים כנגד ימי שנותיו שבעים שנה. ולא יראה לך שאור בכל גבולך שבעת ימים שיבער היצ"הר מכל בני גבולו שבעים שנותיו:

ולא יליו מן הבשר אשר חזבח י"ל ע"ד שני מאמרים רש"י בל הסותרים זה ארת זה הא' אומר גדולה חשובה שזדונית נעשרה בזכויות וא' אומר כשנגוח. ומשני לא קשיא כאן באהבה כאן מיראה. והוא הנרמז בקרבן פסח כמשו"ל על פסוק משכו וקהו לכם צאן כו' משכו ידיכם מע"ז וקהו לכם כו' למצוה והוא כי יעשה מעון זכות כי מהטלה שהוא הי' עונם כי היו עובדים היפכוה לזכות לעשות קרבן לה' כי בזבוח אוחו היה מכוונים להתיש כחו ולהכניע עד רכא. וזה רמז פה באומר ולא יליו מן הבשר אשר חזבח כו' כי מאשר חזבח להכניעו הוא הטלה אשר הי' עון שלך חהפך עחה לבשר קודש ליפסל בלינה: **ששת** ימים כו' וביום השביעי עצרת לה' אלהיך לא תעשה מלאכה י"ל ע"ד מאמר ז"ל

כשמות רכה. כי שבעת ימי פסה הם כנגד ז' ימי בראשית ויום השביעי כנגד יום השבת שהוא שורש חידוש העולם וע"ד מאמר ז"ל כי ביום ראשון של בריאה. היה כל נה שנברא כששת הימים בכח כשמים ובארץ אלא שבכל יום ויום היה יוצא הנרצה בו לפי חכמת

קיצור תורת פרישת דאה משה אלישיך

יתברך אל הפועל. נמצא כי כל גוף העולם נכרא כראשין וכל גפש
 המקיימו נכרא בשביעי והוא מאמר הכהוב ויכל אלהים כיום
 השביעי וארו"ל מה היה היצילס חסר מניחה בא שבת באת מנוחה.
 שהוא הנפש הנוחנת נויחה לגוף כי עיקר הכריאה היה חילה בשבת
 והוא כי כל העולם היה גשמי מש לל רוחניות לקיימו בניף בליל
 בשמה והוא שבת וינפש שהוקנה נפש בעולם. ע"כ יתכן כי בשעת
 ימי הפסח. שהם ימי ארל כריאת עולם נצטוונו לעשות עיקר
 מהראשון ומהשביעי כי הראשון שהיה יום יציאת מצרים שהיה
 החילה וראש לגמילה ירטה ליום ראשון של כריאת. ויום השביעי
 של כריאת י"ם שבו הושפע קרישת האמנה שלמה בכל העולם
 כמשו"ל ויבקעו המים ולא נאמר ויבקע המים אלא שנבקעו כל מימות
 שבעולם. כו' והיה להקנות האמונה בעולם שיקנו נפש וזכות כאשר
 קנה יחרו ורחב והוא מעין שביעי של כריאת. שבו הושפע שפע
 נפשי אל העולם. וזה יאמר ששת ימים כו' כי ששת ימים נגדרו הם
 אצור יום הראשון אך וביום השביעי עצרת לה' אלהיך רמו אל יום
 עצרת לה' שהוא יום שביעי של כריאת שב נעצר מ' כרא דבר נשמי
 לא תעשה מלאכה שהוא י"ם שנה בו היא יתברך מכל מלאכתו.
ועשית חג שבועות לה' אלהיך כפח כו' ושמחת לפני ה'
 אלהיך כו' יתכן לפרש ע"ד דאיתא בזהר כי כאשר
 אשת דוה בהפסק טומאת מסנה הספור לה שבעה נקיים. כך ישראל
 בפסק טהרה נידות ע"ז במצרים צוה הא יתברך יספרו שבעה
 שבועות מעין שבעה נקיים ואחר מבלו ליום מזן חורה וליום חתונתו
 הוא יום חג השבועות לקבל שפע חורה להיליד בהם שרפי קודש.
 ואורות קדושים כי כל עושה מצוה קנה לו פרקליט אחד ובשורת
 חיקון הנפש על יד שבעה שבועות שגמר מלספור שבעה נקיים שהוא
 לכוון טהרת הנפש בתשובה שהם ימי לבון. וזה אומרו שבעה
 שבועות הספור לך שהוא לך להנאתך ל פיר טהרתך ע"י חש בה ואז
 כסילוק טומאת הנפש. ואז ועשית חג שבועות לה' אלהיך שאותו
 חג כולו לה' שהוא ע"י טהרת הנפש וקבלת חורחו יתברך או שמחת
 בו' וגם אז לא תרכה שמחות רק כפח נרבת ירך כפי' רש"י ו"ל די
 נדבח ירך הכל לפי הכרכה הבא שלטי שמחת וקדש קרואים לאכל
 לשם שמים על שמחת הנפש כי חכור לפני מי אתה עומד באופן שלא

קיצור תורת פרשת ראה משה אלשיך קפו

תהיה שמחת קלות הלילה וז"א לפני ה' אלהיך :

דג הסכת תעשה לך כו' ושמתה בחנך כו' והיירת אך שמח יחנך לפרש ע"ר אמרם ז"ל משל למלך שעמדו לפניו בדין כו' ולא נודע מי נצח אלא של מי שרואים בירו שרכיטו של מלך יודעים שהוא נצח כך כל האומות הם בדין לפני הק"ב בה בר' הוי"כ ואין יודע מי נצח אלא מי נצח מי שניטל לולב כו' נודע שהם נצחו נמצאו שתי בחינות בחג ההוא אחד חג האסיף שהוא טוכת הגוף כ' בשורת כפרת נפש כר"ה וי"כ וזה יאמר חג הסכת תעשה לך ידעתי כי מעצמך תעשה לך כלומר לך שהוא שע"י הנוגע אל הנאת גופך למח שהוא באספך מנוגך ומיקבך שע"כ חשמת על כל הטובה אשר תימא לך אך לא זה הדרך כי אם הבט אל בחינה האחרת והיא כי ושמת בחנך כלומר בחג שהוא שלך שיורה שנצחנו בדין של ר"ת וי"כ כי הטהרנו ונתכפר מכל עון וחסאתי ועל בחינה זו חשמת ולא על שם טוביך ע"י חג האסיף על רוב אוסף חבואיך כ"א והיית אך שמח כי כל אכין ודקין טעוטים הם וז"א כי יכרך כו' בכל חבואיך והיית אך שמח רק לשמויחברך על בחינת שנצחת בדין :

טלש פעמים כי את פני ה' אלהיך בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות ג"פ נאמר פס"ק זה בתורה באחד נאמר את פני האדון ה' ובשני נאמר פני ארון ה' אלהי ישראל ובשלישי נאמר פני ה' אלהיך ויחנך לפרש שהוא כנגד פסח שבועות וסוכת שכנגד פסח עריון לא היה אלהינו כגצם כי לא נגמרה הטהרה עד בסיון ולא קבלנו התורה רק נודע היוותו ארון על הכל על ברעור ומצרים ועל השר שלהם וז"א את פני האדון וגם הורה יחברך היוותו ה' מהוה הויוות כי ברא העולם והורה חידוש עולם וזה אמר האדון ה' אך השני שהוא כנגד שבועות שקבלו אלהותו וחורו ע"כ אמר האדון ה' אלהי ישראל אך למשרו"ל על פסוק ויפחחו כפיהם ובלשונם יכזבו לו והיו מקבלים התורה ורעה בלבכם לע"ז תרה לא היה כבולם רק בקצת ע"כ לא היה האלהות כרפות לכל א' לז"א ישראל וברג הסיכות שנתכפר להם עין ומה גם שעבר עליהם יום הכפורים וקבלו לחת שניות אז כל א' מישראל היה עליו קבלת אלהותו כלשני יחברך באומרו אכין ה' אלהיך ע"כ בחג הסוכות נאמר ה' אלהיך שאחד יום כפורים הכל רחמים וע"כ יחנך רבך

שמחת

קיצור תורת פרשת ראה פטה אלשיך

שמחה כוכה מפכה ושבעות כי בפסח נאמר ראה ראיחי כו' שזורה על העגל והמרו על ים כוף ובשבעות ג"כ כי מיר עשו את העגל אך סוכות בו היה נקיים על זה עיקר הענין דעלה קאי:

איש במתנת ידו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך יהכין לפרש ע"ד דקי"בא לן הנוחן מהנה לחבירו צריך להודיע • אך בצדקה והדרך סתר במחן בכתר הוא ר טוב • והנה לפי נברכך ה' אותך בכתר שהיה בכמוי מן העין • כן בצדקה חתן בכתר וזה יאמר איש במתנת ידו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך שלא נחביישח בן גס אתה חתן שאין אתה הנוחן רק בשליח כי נפסך הנוחנת היא שליח יוצרה וז"א ככרכת ה' אלהיך שהוא העושה • שלו יחברך ואתה רק כסרסור שעל ירך הק"בה נוחן ושעל ידס ברכך ה' וזהו ככרכת ה' כי לי הכסף ולי הזהב אמר ה' צבאות וזה מאמר החנא • חן לו כשלו שאחת ושלך שלו כי האיש עצמו שלו ואינך רק אמצעי והק"בה הוא הנוחן באמת :

פרשת שופטים

שופטים ושוטרים חתן לך יחכן לפרש ע"ד שידבר הכתוב על המכנים את השופטים ואת השוטרים שהם שריש ונדולים בישראל כשיבואו דיניהם לפני הדיין ולא ירצו לשמוע בקול הדיין ויצוה הדיין אז השוטר שיכפנו ויאמרו אנחנו מנתיים להדיין ולשוטר והוא הגמול שהם כשלים לנו • ע"כ כמדבר אל הממונת אמר שופטים ושוטרים חתן לך והמנה לך כלומר לעצמן שידונו לך הדיינים ויכופו לך השוטרים :

בכל שעריך אמר ה' אלהיך נוחן לך לשכטיך • יחכן לפרש ע"ד פי' רש"י ז"ל על צדק כו' למען החיה כדאי הו"א מינוי דיינים הכשרים להחיות את ישראל ולהושיבין על אדמתן נמצא ירושת הארץ חלויה במינוי ודמננום דיינים כמהיים את ישראל וכזוכים בארץ ומורישם אוהם לישראל • וז"א ככל שעריך כשלך שהיא כענין אדמה אשר ה' אלהיך נותן לך לשכטיך כי אתה מחיה את כולך שגם השבטים הם שכטיך שלך כי מנוי הדיינים הם כדאי להחיות את ישראל • וש"ת כי מנוי דיינים הפשרים כדאי להחיות •

קיצור תורה פרשת שופטים משה אלשיך קפז

אך דיונא דמפקי מיני' ממזנא בדינא לאו דיונא הוא ומה נעשה אם לא ימצאון כאלה - ואם יהיה כהם כאחת הדורות לא יהיה כדורת אחרים לזה אומר הכתוב אל תירא מזה כי אין אני שאל מנך חסנה במשה ושמואל בכל הדורות כי אם בערך דורו כי יפתח בדורו כששאל בירוי' כנודג מנ' לשהראה הק"ה למשה דור דור ודודשיו דור דור ושופטיו כו' וחכוון לשם שמים שהיא לריון לך בעצמך שתקבל עול דיינוחס ומגלגלים זכות ע"י זכאי שיזמין ה' אותם אשר ה' אלהיך נוחן לשכטיך הגונים וכשרים המועדים לתיקון הדור שהם אשר ושפטו אלהים משפט צדק :

ושפטו את העם משפט צדק. פי' רש"י ו' לכנה דיונין מומחין וצדיקים לשפט צדק. יתכן לפרש ע"ר הכתוב כי המשפט לאלקים וכמאמר יהושפט לדיינים באימרו לא לאדם השפטו כי אם לאלהים השפטו והכוונה הוא שהדיין לפזמים חושב שדן את האדם ודן את הק"ה כה ע"כ אלהים נצב בעדת הדיינים ופירושו כי הנה הוא יתברך דן כר"ה ויגזור על ראובן כשנה זו לחת לו מארה זהו' ולששעון מאזיזים ויקרה ריב בין ראובן לששעון וכאשר עלת משפטן לפני ה' צדקו הוא יתברך כי אין לראובן ביד ששעון כלום ותהן סאה זהו' לראובן ומאזיזים לששעון כאשר קצב. וכן הדין דן משפט מעוקל ודן את ששעון שיתן לראובן עשרה זהו' וכאמת שלא כדן נמצא מהפכים משפט אלהים בכ' פנים א' שיצטרך הוא יתברך להשלים עשרה זהו' לששעון ולהחסיר לראובן שנית כי הוא יתברך ראה שאין מגיע לראובן כלום וע"כ נתן לראובן בלעדי זה מארה זהו'. ועתה הדיין מחפך דינו יתברך שהיא ית' פטר לששעון והוא סתיבו ועל זה הזהירה תורה ותאמר כי המשפט לאלהים היא אך כאשר השופטים אשר בארץ המה ישפטו צדקיבא משפטן מכון אל משפטו יתברך ונמצאי בלתי רנים את אלהים רק לאדם ופוסקים המשפט צדק שכבר נשפט בכית דין העליון וזה שפי' רש"י ו' למנה כו' לשפיט צדק שהוא נוחן טעם בכתוב על כפל אומר ושפטו כו' כשפט צדק אך הוא משפט צדק הצודק אל משפטו יתברך למעלת

בבית דיני הצדק :

ל' חמה משפט ולא חכיר פנים יתכן לפרש ע"ר שכחנו כי אלהים נצב בעדת הדיינים וכל משפט הבא לפני כ"ד של

קיצור תורה פרישת עופטים משה אלשיך

משה כבר נשפט בכ"ד של מעלה והמכוון אל האמת צודק אל משפט אלהים. וז"ל לא הטה כו' רק חשים לכך כי אלהים נצב. אך אחת אינך מכיר שאין לו חמונה ואינך רואה והוא לפניך רק אחת רואה פני בעל דין ואחת מכיר פנים אשר תראה. לז"ל לא מכיר פנים שהם פני בעל דין רק הכר ארץ אשר אין לו פנים כי אין לו חמונה אותו מכיר כי הוא יתכרך נצב עמך:

צדק צדק חרדוף יחכן לפרש שהכתוב אמר אל הבעל דין כי שלשה הדרגות משפט הם. א שורה היין שיקוב הדין

אח הדרוה יקרא משפט ה' ב משפט צדק והוא פשרה כמאמרם ז"ל על ויהידוד עושה משפט וצדקה לכל עמי שהוא הביצוע שהכלתי זכאי עושה הפשרה עמו צדקה. ג להיות הצדיק נמשך אחר הצדק יותר מאחר המשפט שהוא חסידות לכנים משווה הדין והוא כי משפט הוא עיקר והצדק הנמשך אחר משפט היא פשרה קרובה לדין. אך צדק הנמשך אחר צדק ולא אר הדין שאינה קרובה לדין שהדינים אין להם רשות להרחיק הפשרה מהדין העיקר. כי אם משפט צדק. אך אחת הבעל דין טוב דך לוחר משלך דרך חסירות כפני השלום לעשות צדק של צדק וז"ל צדק חרדוף כו':

לא הטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלהיך אשר העשה לך י"ל ע"ר ארז"ל כל המעמיד דיין שאינו הנון כאלו נוטע אשרה אצל מזבח וכוונתם כי למה שעיקר הדינים אצל המזבח כמאמרם ז"ל למה נסמכה פ' משפטים לפרשת מזבח לומר לך שחשים דינים אצל מזבח א"כ המעמיד דיין שאינו הנון כאלו נוטע אשרה אצל מזבח כי גם שיהיה מהדינים שכחוץ הנה גם בחוץ עורים מעט מעט עד היוחס מאשר אצל המזבח. ואמר לשון נטיעת אשרה לומר כי כאשר הנוטע אשרה הולכות וגדלה וצומחת כן דעת הדין בלתי הנון יהיה בן כי יחזיל במועט ותהיה דעתו הולכות וגדלה כי יתחיל שהכיר פנים ועוד מעט יטה משפט ומה ימשך גם ליקח שוחד:

והוגד לך ושטעת ודרשתי כו' י"ל ישמע הרבה פעמים כי אולי הוא לשון הרע ויצא דיכה כי אז יחיש שלא הוכפלו על שקר זהו והוגד לך ואח"כ ושטעת מזולת מגיד הראשון ואז עדיין ודרשתי כו':

כי יפלא ממך דבר למשפט פי' רש"י ו"ל שהדבר נבדל וכמוכה

קיצור תורת פרישת שופטים משה אלשיך קנה

ממך • ויתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל כי שלש מאות הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה והלכו אצל יהושע ולא ידע ובקשו לרנום אותו באבנים עד שבא כלב ואמר כי אשר יזכיר אותן בפלפולו אתן לו את בתי לאשה וזה אומרו אשר יכה את קרית ספר ולכדה ונתת לו את עכסה בתי לאשה ואז החזירם עהניאל אחיו בעלפולו וזהו וילכדה עהניאל כו' • וראוי להבין אלו קצרה יר עהניאל מלהחזיר הלכות ההם כבר אכדו ולמה יעשה ה' כרה ולא גילה השם ע"י יהושע כי נביא היה ולא ירגמוהו ומה גם שאין נביא רשאי לחדש שלא ע"פ החור' מתוך המהות שהתורה נדרשת בהם אפילו כמלא נימא אם לא הוראת שעה • אך כי ראה אלהים כי עתירים בהמשך הדורות לקום איש או אנשים ולומר כי ה' דבר באיש ההו' ויתן לו תורה אחרת חדשה שבהפך דת משה וישראל ע"כ הורה כי אחרי משה לא נוחן לאיש אפילו לנביא האמ' והצדק להוסיף אפילו אהת אחת בתוך התורה וזלת אשר יבינו מתוך תורה ה' תמימה אשר נחן אלהים למטרה ולישראל עמו אפילו המשתכח לא ישוב לחדש ע"י נביא למען דעת כל עמי הארץ כי פעם א' נחנה תורה ולא ישנה כי רק משה אשר קיבל דבר ה' • וזה יאמר משה כי יפלא ממך כי ממני הוא שלא ימלא כי לא היה דבר אשר לא קבלתי וגם שכחתי אמרתי עמדו ואשמעה מרה יצוה ה' אך ממני והלאה יפלא כפי רש"י ז"ל שיהיה נבדל ומכוסה מתוך דבר מאתו יתכרך ולא יגיד לך ע"י נביא וכאת אל הכהנים כו' :

והגידו לך את דבר המשפט יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל

שבמתן תורה כל דבר מצותיו יתברך הירא ממט מדבר עם כל א' מישראל ואומר לו מקבלני את עליך זו"א ועשית על פי הדבר כו' לומר לא על פי השופט אתה עושה רק על פי הדבר בעצמו אשר יגידו לך כי תיבנה הג"ש ההיא או ההיקש או הייתור או הדבר בעצמו כפיו הוא הדובר גם שיוצא מפי בשר ודם וכמאמר במדרש חזירן שאמרו לר' עקיבא בן עזאי דורש זהאש מלהטת סביכותיו ובא ואמר לי' שמא במעשה מרכבה היית דורש א"ל לאו אלא שהייתי חורז מתורה לנביאים כו' כי הכל רוחניות כי הבל פיהם בדברות דברי תורה ומשפטי יתכרך קדוש יאמר לו כאלו הם דברי אלהים חיים כשורה בצמא לחיות ע"ש כי חיים הם למוצאייהם: **ושמרת לעשוי' ככל אשר יורדך**

קיצור תורת פרישת עופות משה אלשיך

ו"ל ע"ד שאמרו אם הלכה כב"ה א"כ דברי כ"ש ח"ו שקר וכן בכל החולקים נקח דברי הלכה ונעקר ח"ו דברי שאינם הלכה • אך למדנו אלו ואלו דברי אלהים חיים ובהם ג' כ משיגים חיי עולם הבא אלא שאל דעות ה' בחר אשר הלכה כמותם להתנהג בהם • ובמעשה בחר ה' בדרך אשר כהלכה • אך בלימוד ובפילסוף בזה ובזה יהיה האדם וז"א ושמרת לעשות • הוא ככל אשר יורוך • אך מה שלא יהיה להלכה תשמור לילמוד עם מה שהוא להלכה אך לא תשמרם לעשות כי אם אשר כהלכה :

על פי התורה אשר יורוך ע"ד אומרים ז"ל הנחת תפילין במקום שמוחו של תינוק רופס ע"פ ג"ש נאמר כאן בין עוניך ולהלן לא תשימו קרחה בין עיניכם כו' וההיקש בכל הוראת שמודיעים לנו פירוש התורה ועל זה אמר על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך • מה שאינו תלוי בפירוש כי אם דינים שעל ידי מידות חתורה יש הפרש במשפט היוצא בדרך א' או בזולתן וכן כל גזירות וסיוגים משמרת למשמרת התורה שאינם פירוש הבנת התורה רק שיאמרו לך וע"ז אומר ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה :

לא חסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל פי' רש"י ז"ל אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין וכ"ש כשאומר לך על ימין ימין ועל שמאל שמאל • וראוי לדיית מי הכריחו לפרש כן • והלא פשט המקרא יראה שלא יטה ימין ושמאל • ויתכן לפרש • כי ראוי היה ואמר לא חסור ימין ושמאל מן הדבר אשר יגידו לך • ובאומר אשר יגידו לך ימין יורה שעל אשר יגידו הוא ימין • ושמאל שיגידו ימין והוא שמאל או אפכא שהוא אצל הגדתם ימין כו' לכך פי' רש"י ז"ל באמת אפילו אומר לך כו' • והיא מה שהם הלכה למשה מסיני ועל זה אמר לא חסור מן הדבר אשר יגידו לך שאינם רק הגדה שיגידו מה שהיה ולא שהם חידושים וע"ז אמר אפילו יאמרו לך על ימין שהוא שמאל כי על ב' חלוקת הקודמים כולם דברים מתקבלים בראיות והוכחה וטעמים כי גם שיהיה קצת דבר זר לאחד מן האדם • לא יגיע לגדר שיראה לו כאומר על ימין שמאל או אפכא • אך במה שאין לו טעם כלל שהוא הלכה למשה מסיני בזה אפשר יגדל הזרות לשכל האדם ונקא ע"ד מאמרם ז"ל שהראה הק"כ להלכה למשה מלפולו של רבנן

עקיבא

קיצור תורת פרשת שופטים משה אלשיך קב"ט

עקיבא בבית מדרשו והלש דעתו עד שהראה לו כי אחר שהיו מקשים ומתרצים וחוזרים ומקשים עד בוש וכשלא היה מוצאים תשובה היה אומרים הלכר ל משה מסיני אז בשמע: נתיישבה דעתו שהיו צריכים אליו וצוה הוא יתברך כזאת לא נסור ממנה. אף בדבר שאינם יכולים להבין מתייחסים אותו להיות הלכר. ל משה מסיני כאמור:

שום תשים עליך מלך יתכן לפרש ע"ד מאז נאמר כי יד ה' על כס יה' מלחמה לה' בעמלק. כו' רמז לנו יתברך כי ימלוך עלינו מלך יושב על כסא וילחום מלחמות עמלק כמאמר ז"ל וזו היא מצותו יתברך להמליך מלך באומר שום תשום עליך מלך ואמר כפל שום תשים לחת טעם אל מצות המליכו מלך כי צפה הק"ב שהעמידים לשאול מלך ע"כ מאז צוה לנו להמליך מלך וישימה בכלל המצות עשה. וזהו כפל שום תשים לומ' ידעתי כי לא יבצר ממך שום. שהוא השימה שתעשה בעצמך והטעם מפורש בשמואל פעמיים ושלוש והוא: כי ה' האומר לא אותך מאסו כי אם אותי מאסו ממלוך עליהם וכן שמואל הוא האומר ותאמרו לא כי מלך ימלוך עלינו וה' אליכם מלככם. ושאלת מלך בהיות ה' מלכם היה הקצף לכך תשים עליך בציווי וחקיים מצוה שלא תחשב התלונה לחטא. שלא יהיה אשמתם רבה כי עתה שצוה הק"ב לה לשים עליהם מלך מבלי ישאלו ולמה שאלו והיה להם לעשות הדבר במצות ה' ולו חכמה היה להם לומר הלא לא יבצר מהעשות הדבר במצות ה' ולא נשאל ע"כ וירע הדבר בעיני שמואל כו':

והיתה עמו וקראו כל ימי חייו. יתכן לפרש ע"ד מאמר רשב"י בשמות רבה שאמר ג' כתרים הם כ' תורת זכ' כהונה וכ' מלכות ולפיכך כתוב זר בארון ומזבח ושולחן. ובכולם נאמר ועשירית ובארון נאמר ועשו ללמדך שכל הזוכר לתורה זכה לכולן. עיון פ' תרומה פרשתי כי בתורה כתיב כי מלכים ימלוכו. מאן מלכי רבנן וממזר ת"ח קורם לכהן גדול כו' לזה אומר והיתה עמו לומר מה שאמרתיו שיהיה לו כתר חור' אינו שתקה הספר אצלו בלבד ויקר' בו לעתות הפנאי שאם כן לא תהיה לו כתר תורה רק שילמד החכמה ותהיה לקרבנו שיהיה תלמיד חכם ויהיה עמו ממש שימלא כרסו מן הגמרא למען ילמד ליראה את ה' רי אין בור ירא חטא. והתלמוד מביא

קיצור תורת פרישת שופטים משה אלשיך

לידו מעשה וזהו לשמור אותו • את כל דברי התורה כמו רש"י ז"ל דברי תורה כמשמעו כי התלמוד גדול שמביא לידו מעשה נמצא ע"י כן בא לידו מעשה כל המצות הוא כתר שם טוב נמצא שזכה עם כתר מלכות גם לכתר הורה ועל ידה ליתר כתרים וכתר שם טוב העולה על גביהן :

למען

יאריך ימים על כמלכתו הוא ובניו פי' רש"י ז"ל מגיד שאם בנו הגון לשלכות הוא קורם לכל אדם ויתכן לפרש דכוונת רש"י ז"ל שלא האמר שאריכת ימיו יש הפסד לבניו ע"ד שאמר ה' בן קרח שבירך לאיש שיגיע להצי ימיו ונהן טעם ואמר שאם יהי' כמוהו הבאים אחריו האם בהמות ירעו • לזה אומ' הוא ובניו כו' לומר כי בתלמיד חכם כשמאריכו' אלו הרבה אולי יש גדולים בשנים כאל' ולא הגיע זמן הנהגתם • ובהאריך אלו לא ישאר זמן לאחרים אך המלך שבניו וראי קטנים הרכה מהאב בשנים ואין אחרים יורשים מלכותו כי הלא אחר אביהם ימלכו הם על כל פנים וזהו הוא ובניו בקרב ישראל ובררך זה יתכן מה שלא אמר למען יאריכו ויחזור לאב ובנים וזה שפי' מגיד מדכתיב יאריך ולא כתיב יאריכו כו' שהוא קורם לכל אדם אין קפידא באריכת ימיו ואין היוזק לבנו :

ה' הוא נהלתו כאשר דבר לו יתכן לפרש ע"ד שאמרו רז"ל על מה שנדר יעקב לז'שר הבני' • כשנולד לוי נטלו גבריו המלאך למעלה ואמר לפניו יתברך הנה מעשר שלך או ברכו ה' ונתן לו כ"ד מהנזח כהונה זו"א כאשר דבר לו ללוי כו' •

המים תהיה עם ה'להיך: יתכן לפר' ע"ד שפי' רש"י ז"ל החלהך עמו בחמימות ומצנה לו ולא תהקור אהר העתידות • לא כל מה שיבא עליך קבל בחמימות ואז תהי' עמו ולהלקו • וכוונתו לומר ע"ד שאמרו מפני מה יש צדיק ורע לו • והיה מקום לומר אם אשאל מאתו יתברך • כל מה זה • אני צדיק ורע לי • ולא י'נני • אז אל ישות עלי חטאת • כי אבקש לי דרך מעוננים ואל קוצמים וכיוצא מהדרכים הרעים ההם אולי אוכל הועיל: לו"א תמים תהיה כמו רש"י ז"ל התהלך כו' ומצפה לו ולא תחקור כל מה ש בא עליך קבל בחמימות בין כהיותו יתברך מחנהג במידת הרחמים בין בהתנהגו בסיר' הדין לא הרהר אחר מדותיו ולו"א עם ה' אליהך שהיא מי' ת הרחמים ומידת הדין • וגם יתכן כיוון לומר ענין מאמרם ז"ל שאמרו איש אשר יקרא חסיד הלא הוא אשר

קיצור תורת פרישת שופטים משה אלשיך קצ

אשר לא יעשה במקום שהוא יחידים מה שלא יעשה במקום רואים
והוא מאמר הכתוב אשכילה בדרך תמים מתי תבוא אלי הדרך
שהוא דרך חסינות וחמימות הלא הוא כאשר אתה לך בתם לבכר
בקרוב ביתי שהוא מקום שאין אנשים שלא תשורני עין רואה וזה
יאמר תמים תהיה גם בהיותך עם ה' אלהיך מקום שאין שם זולתו
יתברך שאפילו שם לא תהרהר ואז תהיה עמו ולחלקו :

נביא כו' אליו תשמעון יתכן לפרש ע"ד שכתבנו למעלה
שחזרה על היותו יתברך מתנהג עמך בדין ואומר
לך אל הנביא שיתבודד וישמיעך מה דבר ה' על אשר
שאלת מאתו יתברך כי אז בראותך בסוף תשובת דבר אשר היה
בינך לה' אלהיך ולא הגדת דבר לנביא אז חכין כי ה' השגיח
ושמע דבריך ושנבואת הנביא ההוא אמרת וזה יאמר אליו
תשמעון כלומר אינו אומר אליו תדרוש או הגיר כ"א לא
ישמע לך דבריך להשמיע במרום קולך רק אליו תשמעון אשר
יביא מה' אלהיך אך לא שיוליך רבך אליו יתברך :

וזה דבר הרצח אשר ינוס שמה וחי אשר יכרה את רעהו
בכלי דעת וחוא לא שנא לו מתמול שלשם יתכן לפרש
ע"ד מאמר ז"ל על פסוק ואשר לא צדה כו' שאמרו באחד עהרג
בשוגג ולא גלה הקב"ה מזמן לפונדק אחד שהרג שוגג עולת
בסולם ונחרוע ונפל על אותו שהרג מזיר ומת וזה גולה וקשה
בשלמא אשר הרג מזיר לא מת בהחילה שלא חזרו בו וכיוצא
מרכי פטורי ב"ד אך אשר הרג שוגג למה לא גלר בפעם
ראשון וזה יאמר וזה דבר היצח ושלם תקשה כמה שקראתו
רצח סתם יורה כי קרוב למזיר אחשיבנו שאם לא כן לא יקרא
רצח רק גורם מיתה בעלמא ובמה שאמרת שישנוס אל אחת
הקרים וחי יורה כי לא לרצח נחשב כי קל הוא עונש זה למתואר
רוצח לו"א הכתוב אשר יכה הכה לא נאמר כ"א אשר יכרה
שמעותר מן השמים שמנגלים זכית ע"י זכאי וחובה ע"י חייב
לכך נקרא רצח ומפרש הכתוב והוא לא שנא לא מתמול
שלשם רק משנים קדמוניות שאל היודע בגילגולו נפשותיהם
ועתה בפקוד ה' עונמות אשר למכה הזה מגלגלו הוא יתברך ע"י
חייב יחד יהי' ע"י זה מעל ידי זולתו לפרוע פרעיות אויה הקנטיה
שחייב זה לו וזה גולה על אישמו אשר גרמה לו שגנה ומה
שלא גלה תהילה כי יש דרך ארת שהוא אשר יכא את רעהו

קיצור תורת פרישת שופטים משה אלישיך

בוער כו' שלא במקום אנשים והוא אשר אמרתי שינוס :

ואם ירחיבה' אלהיך את גבולך • יתכן לפרש ע"ד מאמרם

ז"ל על בעתה אחישנה זכו אחישנה לא זכו בעתה •

ואם זכינו לעשות תשובה ראויה כל ישראל כאחד נזכה ונחיה

ונהיה רבים אין מספר • אך אם לא נזכר ויהיה בעתה לא ירבו

מאוד כי על זה נאמר והיה הנשאר בציון והנוחר בירושלים כו'

והיה א' מעיר ושנים ממשפחה • ע"כ אמר דרך ספק ואם ירחיב

לומר ואם תזכה לאחישנה באופן שנהיה רבים ויצטרך הוא

יתכרך להרחיב גבולכם אז יהיה כאשר נשבע לאבתוך כפי' רש"י

לחת לך קני וקניו וקדמוני וזה יהיה כי חשמור כו' שהוא זכו

אחישנה אז ויספתי לך עוד שלש ערים על השלש האלה :

לא חסוג גבול רעך אשר גבלו ראשונים כו' בארץ יתכן

לפרש ע"ד שאמרו רז"ל בהנוקין שע"כ ארץ ישראל

נקראת ארץ צבי מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו כן הארץ

גתכווצה כי היה ת' פרסה על ת' פרסה אלא שהיא עתה בלוערה

מכווצת מרוב דמינו שנשפכו בה וזה ירמוז ולא ישפך דם נקי

האמור בסמוך פן תהיה סיבה להסוג גבול רעך אשר גבלו

ראשונים ת' פרסה על ת' פרסה ולא כאשר לעינינו • שמהלך מ'

יום לארכה ומ' יום לרחבה נעשה מהלך יום א' לרחבה שהוא מן

הירדן עד ים עכו וג' או ד' ימים לארכה עד יערה עלינו רוח

מסרום ויתקיים מקרא שכחוב הרחיבו מקום אהלך כו' :

ודברו השוטרים אל העם לאמר כו' אשר בנה בית חדש •

כו' מי האיש הירא כו' • פי' רש"י ז"ל ר' יוסי הגלילי

אומר הירא מעכרות שבידו כו' והוא מעין שרז"ל : במס' פנהדרין

שעשה ר' חייא כשהיה רבי יושב ודורש • והריח שום ונצטער

ואמר מאן קא מצער לי ליפוק ויצא ר' חייא ויצאו בניו עמו

ותלמידיו א"ל בנו של ר' לר' חייא את הוא דהוית מצער ליה

לאבא א"ל לא תהא כזאת בישראל אלא כי היכי דלאליכסף מאן

דאכל שום • דילפון אנבון • והוא למר משכנאי בן יחיאל שאמר

ואנחנו מעלנו ונושיב נשים נכריות וגו' והוא לא היה מכללם •

וחש למען בושח פנים שמעלו וכלל עצמו עמהם : וזהו ודברו

השוטרים כו' לאמר שהוא מה שדברו השוטרים כו' אינו על

הבונה בית כו' מצד עצמם אלא על מה שעתיד לאמר אחרי כן

שהוא מי האיש הירא כפי' רש"י הירא מעכרות ולמען לא יבוש •

קיצור תורת פרשת שופטים משה אלשיך קצא

ישוב בין בנה בית ונטע כרם וארש אשה שאלו אפשר שאין להם עברות. וישוב נ"כ הירא מעכרות ביניהם דלא לכחוף :
כי חצור כו' לא תשחית את עצה כו' ואותו לא חכרתו כו' האדם עץ השדה לבא מפניך במצור : יתכן לפרש ע"ה מאמרם ז"ל הכיאו רש"י ז"ל בפ' בחוקתי והוא בברכה נאמר ויץ השדה יתן פריו פורשו אפילו אילני טרק. ונקללה הוא אומר ועץ הארץ לא יתן פריו שהוא על ענייני מאכל ואילני מאכל הנה כי אילני טרק יקראו עצה השדה בתורה ועץ השרץ על אילני מאכל בלישון תורה וזה יאמר לא תשחית את עצה לנרוח עליו גרון כי אחר שיש לך הנאה ממנו כי ממנו תאכל ע"כ ואותו לא תכרת כי בירא דשתית מיניה מיא לא תשרי בו קלא. ויש' תרן גלידך גיסא כי כל הקרוב אל סוג האדם רחם ירחמנו וא"כ למת ארחם על הצומח יותר מעל האדם שהוא חי מדבר כמוני כי הלא אתה מתיר לי שאצור עליהם ואכבשם עד רדתם לו"א הנני מצוה לך כי ואותו לא תכרות ואם תקשה מהאדם אינה קושיא כו' האדם עץ השדה האדם אשר אתה צר מצור עליו הוא עץ השדה בלכרך בערכך כי אינו כחי מדבר כי אם כעץ נחשב לצומח ולא לעץ מאכל שיש לך תועלת ממנו כי אם עץ השדה שהוא אילן טרק כמו שכתבנו מתואר זה והלואי מי יתן ולא יהיה רק העצה תועלת. רק נק' היוק. כי הלא האדם הנזכר אם תרמה ידך ממנו לא יבצר ממנו לבא מפניך במצור מהמרה פניך כשבולך בשערין עליך. ע"כ מעצה טרם יבא עליך להורגך השכם והורגו. עיין בתמ' הארוך פי' רמז על פסוקים כי חצור ולמוכוח וונעם :

כי ימצא חלל בארמה. יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל מה היא עובדא דרי' בר' שנתרג איש קרוב אל עירו ונמנע אליהו מלהראות אליו אחר ימים שהתענה ונתראה לו אמר לו למה לא ראיתך כמה ימים א"ל אלו זכירת לא נהרג איש בקרוב אליך :

תנה אשמת דבר על אנשי המקום שלא היה ראויים היות למגן בל תהיה חקלה סביבותיהם וז"א כי ימצא חלל בארמה נשמרת דבר על אנשי המקום שלא היו ראויים היות למגן בל תהיה כו' כי עונותיהם הסיכו רעתו כי מגלגלים חובה ע"י הייבות ואלו זכורת היה להם לא נארע דבר ההוא סביבותיה :

חבעד דם נקו מקרבך כי תעשה הישר בעיני ה' **ואתה**

והכן לפרש ע"ד שכתבנו למעלה הי עון העיר גורם

קיצור תורת פ' שופטים משה אלשיך

המצא דם נקי בקרבינו וזר. אומר פה הנה כתבתי לך תיקון
ערסה אישר גרמו עונוהיך וטוב לך כי אתה מעצמך חנער
דם הנקי מהמצא מקרבך * בפה שתעשרה הישר בעיני ה'
כי טוב הוא לעשות שלא יבא החולי מלחת מקום לביאתו
ולעשות תרופה :